

Valsts darba inspekcija

2018. gada
darbības pārskats

RĪGA

2019

Saturs

	lpp.
Saīsinājumi un abreviatūras.....	3
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	4
1.1. Juridiskais statuss.....	4
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	4
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	5
1.4. Darbības prioritātes 2018. gadā.....	5
1.4.1. Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	6
1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana - tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā.....	10
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	15
2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti.....	16
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	16
2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	17
2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti.....	18
2.4. Eiropas informatīvā kampaņa „Turi grožos ķīmiskās vielas”.....	19
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	20
2.5.1. Uzņēmumu apsekošana.....	20
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana.....	25
2.5.3. 2018. gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija.....	28
2.5.4. 2018. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	32
2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	34
2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	35
2.5.7. Streiku norises uzraudzība.....	36
2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	37
2.6.1. Iekšējā kontrole.....	37
2.6.2. Strukturālās reformas.....	38
3. Personāls.....	39
3.1. Informācija par personālu.....	39
3.2. Amatpersonu apmācība.....	39
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	41
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	41
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	43
5. Plāni 2019. gadam.....	45
<i>1. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2018. gadā.....	46
<i>2. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2018. gadā.....	56

Saīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra – Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra
Darba inspekcija – Valsts darba inspekcija
DVHR – darba vietas higiēniskais raksturojums
EDLUS - elektroniskā darba laika uzskaites sistēma
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
FM – Finanšu ministrija
IAL – individuālie aizsardzības līdzekļi
Kontaktpunkts – Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts
LAPK – Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss
LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija
LM – Labklājības ministrija
MK – Ministru kabinets
OiRA – risku interaktīva novērtēšana tiešsaistē (Online interactive Risk Assessment)
OVP – obligātā veselības pārbaude
Platforma - Eiropas Platforma neregistrētās nodarbinātības samazināšanai
RSU DDVVI – Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts
RVDI – reģionālā Valsts darba inspekcija
SLIC – Vecāko darba inspektoru komiteja (Senior Labour Inspectors Committee)
VID – Valsts ieņēmumu dienests

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

Valsts darba inspekcija (Darba inspekcija) ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus nosaka 2008. gada 19. jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas stājās spēkā 2008. gada 10. jūlijā.

1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi

Darba inspekcijas funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos;
8. nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenojot budžeta programmu

Darba inspekcijas darbības divi galvenie virzieni ir:

1. darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas efektīva inspicēšana un kontrole;
2. pakalpojumu sniegšana klientiem, t.sk., sabiedrības informēšana par aktuāliem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem.

Darba inspekcijas darbības virzienu galvenie mērķi ir:

1. pilnveidot inspicēšanas un kontroles procesu;
2. uzlabot darbinieku zināšanas un darba apstākļus;
3. pilnveidot sniegto pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kā arī komunikāciju ar sabiedrību.

Darba inspekcija īsteno valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras mērķis ir īstenot darba tiesisko attiecību, t.sk., neregistrētās nodarbinātības mazināšanas, un darba aizsardzības politiku, nodrošinot minēto jomu regulējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli.

Valsts budžeta apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) galvenie sasniedzamie rezultāti ir:

- ✓ sekmēta darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošana, t.sk., mazināta neregistrētā nodarbinātība;
- ✓ izglītota sabiedrība, lai preventīvi novērstu normatīvo aktu prasību neievērošanu;
- ✓ efektīva un klientorientēta Darba inspekcijas darbība.

1.4. Darbības prioritātes 2018. gadā

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, balstoties aktuālās situācijas analizē par darba tiesību un darba aizsardzības jomu, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumentus (ES stratēģisko satvaru darba drošībā un veselības aizsardzībā no 2014. līdz 2020. gadam; Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) darbības programmu), nacionālos politikas plānošanas dokumentus (Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2016. – 2020. gadam, Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2016. – 2018. gadam, Nacionālo attīstības plānu 2014. – 2020. gadam), Vadlīnijas par „Konsultē vispirms” principa piemērošanu valsts iestāžu darbā, Valsts darba inspekcijas darbības stratēģiju 2018. – 2019. gadam un Darba inspekcijas rīcībā esošos resursus.

2018. gadā par Darba inspekcijas prioritātēm tika noteikta:

- ✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana, veicot apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;
- ✓ letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana.

„Konsultē vispirms” principa realizēšana praksē 2018. gadā bija Darba inspekcijas horizontālā prioritāte, kas caurvija pilnīgi visas Darba inspekcijas darbības jomas – gan apsekojot uzņēmumus (skat. 1.4.2. un 2.5.1. nodaļu), gan veicot plašu sabiedrības informēšanas un izglītošanas darbu (skat. 2.3., 2.4., 2.5.5. un 4. nodaļu).

2018. gadā, lai paplašinātu Darba inspekcijas amatpersonu izpratni un zināšanas par „Konsultē vispirms” principa būtību un piemērošanas iespējām, 40 Darba inspekcijas amatpersonas apguva Valsts administrācijas skolas (VAS) īstenoto mācību programmu „Efektīvas uzraudzības principa „Konsultē vispirms” ieviešanai nepieciešamo prasmju pilnveide darbā ar klientu” un 30 amatpersonas - mācību programmu „Klientu apkalpošanas prasmju pilnveide „Vienas pieturas aģentūras” principa ietvaros”.

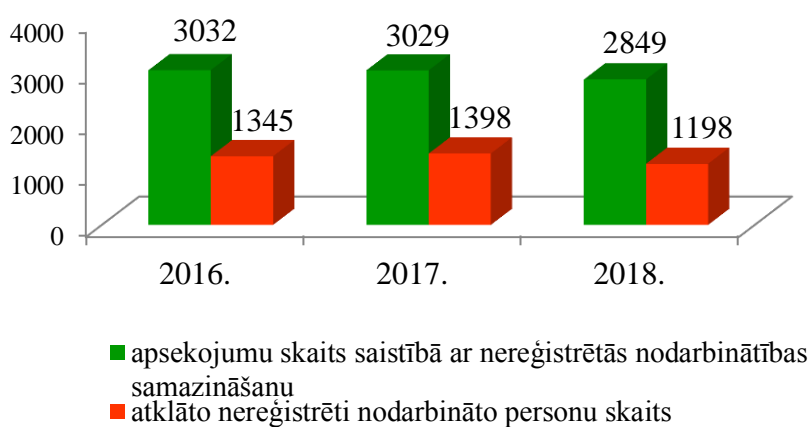
2018. gadā Darba inspekcija bija arī viena no 22 uzraugošajām iestādēm, kur atbilstoši izstrādātajai metodoloģijai tika vērtēta „Konsultē vispirms” principa īstenošana praksē. Novērtēšanas rezultātā Darba inspekcija tika iekļauta profesionāļu grupā.

1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

2018. gadā, tāpat kā iepriekš, neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana bija Darba inspekcijas prioritāte, lai turpinātu ēnu ekonomikas apkarošanu un godīgas konkurences nodrošināšanu iestādes kompetences ietvaros. Prioritātes mērķis ir samazināt neregistrētās nodarbinātības apjomu Latvijā, padarot efektīvāku kontroles mehānismu, līdz ar to samazinot arī negodīgas konkurences iespējamību, kā arī informēt sabiedrību par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām u.c.

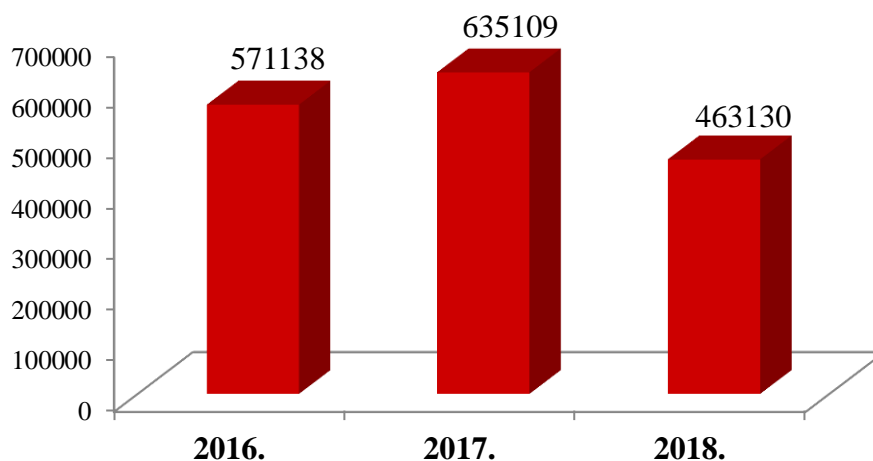
2018. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veica 2 849 apsekojumus (plānoti – 3 000) saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, no kuriem 27 % bija rezultatīvi. Tas nozīmē, ka katrā ceturtajā apsekojumā tika konstatētas personas, ar kurām nebija noslēgti rakstveida darba līgumi un/vai kuras darba devējs nebija deklarējis Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā darba ņēmējus. Augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumos tika veikti 420 atkārtoti apsekojumi, kas veido 14,7 % no visiem veiktajiem apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu.

2018. gadā tika konstatētas 1 198 neregistrēti nodarbinātas personas, no tām 666 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma un bez deklarēšanas VID; 362 personas ar rakstveidā noslēgtu darba līgumu, bet bez deklarēšanas VID un 170 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet deklarētas VID (skat. 1. grafiku).

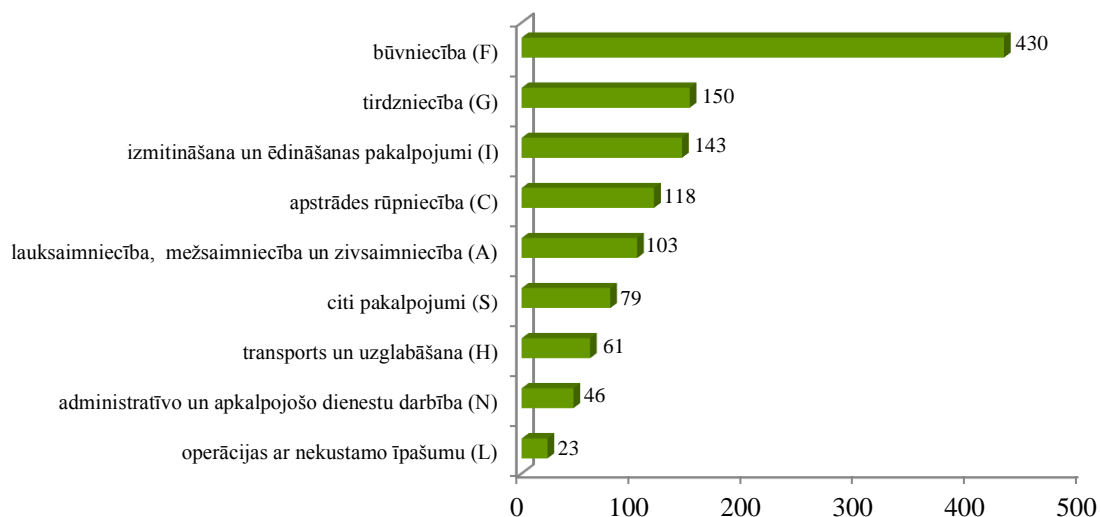
1. grafiks: Uzņēmumu apsekojumu skaita un atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita dinamika (2016. – 2018.)

Konstatējot nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma un/vai deklarēšanas VID, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) normām Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā piemēroja 707 administratīvos sodus par kopējo summu 463 130 eiro (salīdzinājumu dinamikā skat. 2. grafikā).

2. *grafiks*: Par neregistrēto nodarbinātību piemēroto naudas sodu summas (euro) dinamika (2016. – 2018.).

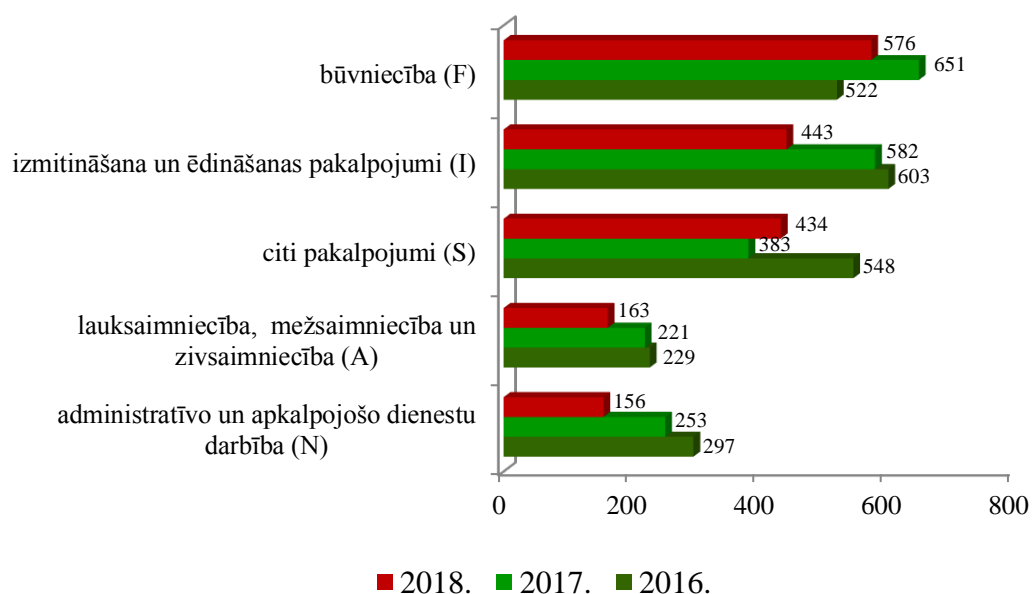
Analizējot atklātos neregistrētās nodarbinātības gadījumus konkrētās tautsaimniecības nozarēs, jāsecina, ka vislielākais neregistrēti nodarbinātu personu skaits joprojām tiek konstatēts būvniecības nozarē. Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits būvniecībā 2018. gadā veidoja vairāk kā trešdaļu jeb 36 % no kopējā Darba inspekcijas konstatēto neregistrēti nodarbināto skaita (skat. 3. grafiku).

3. *grafiks*: Nozares¹, kurās Darba inspekcija 2018. gadā atklājusi lielāko neregistrēti nodarbināto personu skaitu

¹ Nozares atbilstoši Saimniecisko darbību statistiskajai klasifikācijai Eiropas kopienā (NACE 2. redakcija)

Tāpat būvniecībā 2018. gadā bija lielākais atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits arī uz 100 000 nozarē strādājošo (skat. 4. grafiku).

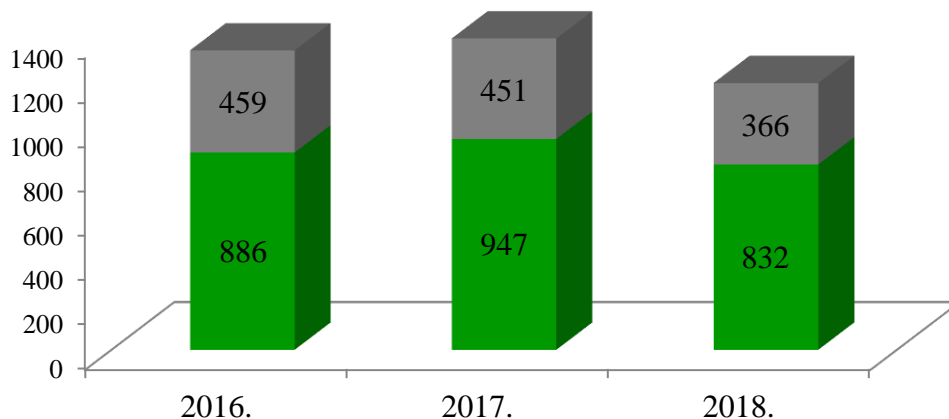
4. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē strādājošajiem dinamiskā (2016. – 2018.)

2018. gadā notika vairākas Darba inspekcijas pārstāvju tikšanās ar VID par sadarbības iespējām datu analīzes un kopējo pārbaūžu veikšanā, kuru rezultātā tika noslēgta vienošanās par kopīgu pārbaūžu veikšanu būvniecībā saistībā ar elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas (EDLUS) ieviešanas gaitu un rezultātiem, kā arī riskanto uzņēmumu atlasīti pēc Darba inspekcijas noteiktajiem kritērijiem. Pārbaūžu rezultāti apkopoti informatīvā ziņojumā “Par Valsts ieņēmumu dienesta un Valsts darba inspekcijas pārbaūdēs saistībā ar elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas ieviešanu būvniecībā konstatēto”.

Konstatēts, ka neregistrētās nodarbinātības apkarošanas jomā izgaismojusies jauna tendence, kas saistīta ar pārobežu nelegālu nodarbināto plūsmu organizēšanu un trešo valstu pilsoņu nelegālu nodarbināšanu Latvijā. Nereti tai kā piesegs tiek fragmentāri izmantotas dažādas ES brīvās darbaspēka kustības tiesiskā regulējuma normas, piemēram, Direktīva 96/71/EK par strādājošo norīkošanu darbā, kas saistīts ar pakalpojumu sniegšanu, kura ir attiecināma uz, t.s., nosūtītajiem darbiniekiem. Minēto lietu izskatīšanas ietvaros Darba inspekcija sadarbojās gan ar Valsts robezsardzi, VID u.c. iestādēm Latvijā, gan atbilstošām iestādēm citās valstīs, kas ir sarežģīts un laikietilpīgs process. Tas ir arī viens no faktoriem, kā dēļ netika veikti visi 2018. gadā plānotie apsekojumi saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu.

Nelegālu nodarbināto plūsmu organizēšanas apkarošana Latvijā nav vienas atsevišķas valsts iestādes kompetence, tajā ir iesaistītas vairākas iestādes, kas situāciju ir apzinājušas un risina. 2018. gadā pēc Darba inspekcijas iniciatīvas notika vairākas tikšanās ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robezsardzes un Iekšlietu ministrijas pārstāvjiem par atsevišķiem problēmjasautājumiem saistībā ar trešo valstu pilsoņu nodarbināšanu darbinieku nosūtīšanas kontekstā.

Vienlaikus jāatzīmē pozitīvi vērtējama tendence, proti, 2018. gadā pēc Darba inspekcijas pārbaudēm ar 832 jeb 69 % no visām Darba inspekcijas atklātajām neregistrēti nodarbinātajām personām tika noslēgts rakstveida darba līgumus un/vai tās tika reģistrētas VID kā darba ņēmējs. Tas nozīmē, ka darba devējs darba tiesiskās attiecības legalizēja atbilstoši normatīvo aktu prasībām (skat. 5. grafiku).

- atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes darba tiesiskās attiecības netika legalizētas
- atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes darba tiesiskās attiecības tika legalizētas

5. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes tika noslēgts rakstveida darba līgumus un/vai tās tika reģistrētas VID kā darba ņēmējs, skaita īpatsvars (2016. – 2018.)

Darba inspekcija 2018. gadā turpināja aktīvi līdzdarboties Eiropas un nacionāla līmeņa forumos neregistrētas nodarbinātības samazināšanas jomā.

Darba inspekcija darbojās Eiropas Platformā neregistrētās nodarbinātības samazināšanai (Platforma), kuras mērķi ir palīdzēt ES dalībvalstīm cīnīties ar nedeklarēto darbu, iniciēt pārmaiņas nacionālā līmenī, kā arī veicināt labākus darba apstākļus un nodarbināšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Platforma 2018. gadā organizēja vairākus seminārus par dažādiem ar neregistrēto nodarbinātību saistītiem jautājumiem, kuros piedalījās arī Darba inspekcijas pārstāvji. 2018. gadā notika atkārtota Platformas ekspertu vizīte Latvijā, lai novērtētu panākto progresu 2017. gada septembrī notikušās pirmās vizītes laikā izteiktajām rekomendācijām situācijas uzlabošanai. Kopumā eksperti Darba inspekcijas paveikto attiecībā uz iestādes stratēģiju, darbības procesu pārskatīšanu, rezultatīvo rādītāju noteikšanu un sabiedrības informēšanas aktivitātēm novērtēja ļoti pozitīvi un atzinīgi. Vienlaikus atkārtoti norādot uz nepieciešamību stiprināt starpinstitūciju sadarbību un paplašināt sociālo partneru iesaisti neregistrētās nodarbinātības samazināšanā. 2018. gadā notika arī atkārtotas Platformas priekšsēdētāja vietnieku vēlēšanas, kurās otro termiņu pēc kārtas par vienu no Platformas priekšsēdētāja vietniekiem tika ievēlēts Latvijas Darba inspekcijas direktors, kurš kopā ar Portugāles un Eiropas komisijas pārstāvjiem veido jauno Platformas biroju, kas darbosies līdz 2020. gada beigām. 2018. gadā, izmantojot Platformas sniegto atbalstu, Darba inspekcijas pārstāvji devās pieredzes apmaiņā uz Īriju un Norvēģiju, lai iepazītos ar šo valstu labo praksi konsultāciju sniegšanā un kopīgu pārbažu ar citām institūcijām īstenošanā.

Darba inspekcija darbojās Ministru prezidenta vadītajā Ēnu ekonomikas apkarošanas padomē, kurā tika prezentēts Platformas ekspertu ieteikumu un

rekomendāciju ieviešanas ziņojums. 2018. gadā turpinājās Valsts iestāžu darba plāna ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. - 2020. gadam īstenošana. Darba inspekcija nav galvenā atbildīgā institūcija nevienam no plānā iekļautajiem uzdevumiem, bet piedalās vairāku plāna uzdevumu realizācijā.

Lai paaugstinātu Darba inspekcijas administratīvās spējas un pilnveidotu kontroles mehānismus, koordinētu un analizētu darbību neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā, kā arī uzlabotu sadarbību starp Darba inspekcijas struktūrvienībām, darbu turpināja Darba inspekcijas Neregistrētās nodarbinātības koordinatore darba grupa, kas 2018. gadā izstrādāja kritērijus riska uzņēmumu identificēšanai būvniecības un izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē.

2018. gadā Darba inspekcija iesaistījās trīs starptautiskos projektos, lai papildinātu zināšanas un praktisko pieredzi nedeklarētā darba apkarošanā un pārrobežu sadarbībā gan veicot kopējus apsekojumus, gan apmainoties ar informāciju:

- ✓ Administratīvās sadarbības uzlabošana ar transnacionālās koordinācijas aktivitātēm (par nosūtītajiem darbiniekiem) – projekta ietvaros Darba inspekcija sadarbojās ar Somijas un Zviedrijas institūcijām, uzraugot un kontrolējot būvniecības nozari; projekts noslēdzās 2018. gada martā;
- ✓ Nedeklarētā darba problēmu risināšanas pieredze Ziemeļvalstīs (projekta vadošā institūcija ir Zviedrijas Darba vides pārvalde);
- ✓ Transnacionālās sadarbības stiprināšana nosūtīto darbinieku jomā (projekta vadošā institūcija ir Francijas Darba, nodarbinātības un profesionālās apmācības institūts).

1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana – tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā

Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras īstenošanas ietvaros 2018. gadā tika organizētas četras tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā, veikti 1 788 preventīvi apsekojumi, organizēti semināri un citi sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi (skat. 4.1. nodaļu), kā arī izveidoti jauni moduļi tiešsaistes darba vides risku interaktīvas novērtēšanas rīkam (OiRA – Online interactive Risk Assessment) (skat. 4.1. nodaļu).

2018. gadā tika organizētas četras tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā, kuru laikā kopā tika veikti 623 uzņēmumu apsekojumi ar mērķi:

- ✓ izvērtēt uzņēmumā esošo darba apstākļu atbilstību darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
- ✓ izvērtēt darba devēju faktisko rīcību drošas darba vides izveidē, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmumiem, kuros jau ir noticis nelaimes gadījums darbā;
- ✓ aktualizēt darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ mazināt arodslimību un nelaimes gadījumu darbā riskus.

Vienlaicīgi ar uzņēmumu apsekošanu tematisko pārbaudžu laikā tika veikts arī informēšanas darbs – preses relīzes, informācijas publicēšana sociālajos tīklos, informatīvās vēstules darba devējiem par kopējo darba aizsardzības situāciju nozarē un tematiskās pārbaudes mērķiem un novērtēšanas anketas. Turklāt jāuzsver, ka, lai sadarbība ar uzņēmējiem darba vides sakārtošanā būtu konstruktīva, informēšanas pasākumi tika pielāgoti katrai tematiskajai pārbaudei un nozarei.

Tematiskā pārbaude kokapstrādes uzņēmumos

2018. gada februārī un martā tika organizēta tematiskā pārbaude kokapstrādes uzņēmumos, kuras laikā tika veikti 157 apsekojumi (plānots 150).

2017. gadā kokapstrādē notika 252 nelaimes gadījumi darbā, kas bija lielākais rādītājs nozaru griezumā. Turklāt kokapstrādē gandrīz divas reizes bija palielinājies smago nelaimes gadījumu darbā skaits, salīdzinot ar 2016. gadu. Kokapstrādē darbā notikušo nelaimes gadījumu cēloņi, galvenokārt, bija saistīti ar darbinieku nepilnīgu apmācību un neatbilstoša aprīkojuma lietošanu. Lai pievērstu kokapstrādē strādājošo darba devēju uzmanību darba aizsardzībai uzņēmumos, īpaši, iekārtu drošai lietošanai, Darba inspekcija apsekojumus veica tajos kokapstrādes uzņēmumos, kuros pēdējo 5 gadu laikā jau bija konstatēti pārkāpumi un, to novēršanai izsniegti rīkojumi vai brīdinājumi par iekārtas darbības apturēšanu.

Pirms tematiskās pārbaudes gan kokapstrādes nozares asociācijām, gan pašiem kokapstrādes uzņēmumiem tika nosūtīta informatīva vēstule par Darba inspekcijas mājaslapā ievietoto novērtēšanas anketu, kuru varēja izmantot kā paškontroles rīku, lai novērtētu situāciju darba aizsardzībā savā uzņēmumā.

Tematiskajā pārbaudē konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības normatīvu prasību pārkāpumu novēršanai izdoti 118 rīkojumi, piemēroti 3 administratīvie sodi, kā arī izdots 1 rīkojums un 3 brīdinājumi par darbības apturēšanu. Jāuzsver, ka 14 % apsekoto kokapstrādes uzņēmumu pārkāpumi tika konstatēti atkārtoti.

1. tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos **kokapstrādes** uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
Ministru kabineta (MK) 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	126 (21,2%)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	79 (13,3%)
MK 09.12.2002. noteikumi Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu”	69 (11,6%)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	66 (11,1%)
MK 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	56 (9,4%)
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā"	48 (8,1%)
MK 15.05.2007. noteikumi Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"	38 (6,4%)
citi	113 (18,9%)
kopā	595(100%)

Kokapstrādes uzņēmumos nodarbinātie nereti uzsāk darba tiesiskās attiecības, neveicot obligāto veselības pārbaudi, kā arī darba devējs neseko, lai tās tiktu veiktas regulāri. Tāpat nodarbinātie uzsāk darba pienākumu veikšanu bez apmācības darba aizsardzībā vai arī tā tiek veikta nepilnīgi, nepārliecinoties, vai darbinieki ir sapratuši, kādas ir pareizas darba metodes.

Darba kultūra kokapstrādes uzņēmumos kopumā liecina par to, ka visi darba devēji pilnībā neizprot darba aizsardzības būtisko nozīmi gan katra nodarbinātā atsevišķi, gan uzņēmuma kopējā drošībā un produktivitātē.

Tematiskā pārbaude par obligātās veselības pārbaudes veikšanu uzņēmumos

2018. gada aprīlī tika organizēta tematiskā pārbaude par obligātās veselības pārbaudes (OVP) veikšanu uzņēmumos, kuras laikā tika veikti 154 apsekojumi (plānots 150).

Pārkāpumi, kas saistīti OVP (ne)veikšanu, jau vairāk kā desmit gadus ir visbiežāk konstatēto pārkāpumu skaits. Tādēļ Darba inspekcija, lai pievērstu darba devēju uzmanību prasībai nosūtīt darbiniekus uz OVP, apsekojumus veica tajos uzņēmumos, kuros 2015. un 2016. gadā bija konstatēti pārkāpumi saistībā ar OVP veikšanu, no tiem 66 % bija bīstamo nozaru uzņēmumi.

Tematiskajā pārbaudē konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības normatīvu prasību pārkāpumu novēršanai izdoti 95 rīkojumi un piemērots 1 administratīvais sods.

2. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes par OVP veikšanu laikā apsekotajos uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	128 (37,3%)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	117 (34,1%)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	38 (11,1%)
Darba aizsardzības likums	9 (2,6%)
citi	51 (14,9%)
kopā	343 (100%)

Viens no tematiskās pārbaudes uzdevumiem bija arī pārliecināties, vai darba devējs pilda arodslimību ārstu norādījumus, kas doti OVP, un vai veic arī kādus veselības veicināšanas pasākumus. Arodslimību ārstu ieteikumi bija izpildīti 22 % no apsekotajiem uzņēmumiem, 15 % - darba devējs tos nebija izpildījis, bet, lielākoties, arodslimību ārsti OVP kartēs darba devējiem nekādus ieteikumus nebija snieguši.

Trešajā daļā no tematiskās pārbaudes laikā apsekotajiem uzņēmumiem atkārtoti tika konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar OVP veikšanu - nodarbinātie nebija nosūtīti uz pirmreizējo OVP, lai vispār pārliecinātos par viņu atbilstību veicamajam darbam;

organizējot periodiskās OVP, nebija ievērots noteiktais OVP veikšanas periodiskums u.c.

Savukārt, 47 % no apsekotajiem uzņēmumiem bija ieviesti dažādi veselības veicināšanas pasākumi (atpūtas telpa ar iespēju vigrot, sporta spēles nodarbinātajiem kopā ar ģimenēm, dažādi pretsmēķēšanas pasākumi, ziemā nodrošināti karstie dzērieni ar ingveru un citronu u.c.), kas ir ļoti pozitīvi vērtējama tendence, jo tā ir darba devēja brīvprātīga iniciatīva un liecina par viņa sociālās atbildības sajūtas briedumu.

Iepriekš minētais liek secināt, ka darba devējiem kopumā ir svarīga nodarbināto drošība, labklājība un labsajūta darbavietā, un viņi par to arī rūpējas, organizējot dažādus veselības veicināšanas pasākumus, jo panāktais rezultāts – apmierināti un veseli darbinieki – ir tūlīt redzams. Savukārt, saistībā ar OVP nereti darba devēji ir pauduši viedokli, ka ārsti OVP veic formāli, nevis pēc būtības novērtē nodarbināto veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam, tāpēc arī darba devēju attieksme pret OVP ir formāla, pavirša un neieinteresēta.

Tematiskā pārbaude būvniecības uzņēmumos

2018. gadā no maija līdz septembrim tika organizēta tematiskā pārbaude būvniecības uzņēmumos, kuras laikā tika apsekota 161 būvobjekts (plānots 150).

Būvniecība ir ļoti augsta riska nozare no darbā notikušo nelaimes gadījumu, īpaši, letālo nelaimes gadījumu skaita viedokļa. 2017. gadā 40 % no visiem būvniecībā notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā bija saistīti ar krišanu no augstuma. Tāpēc Darba inspekcija tematiskajā pārbaudē īpašu uzmanību pievērta tieši tiem riska faktoriem, kas saistīti ar iespējamu krišanu no augstuma. Būvobjekti tika pārbaudīti visas aktīvās būvniecības sezonas garumā.

Pirms tematiskās pārbaudes Darba inspekcija organizēja tikšanos ar Latvijas Būvuzņēmēju partnerību, kurā tika pārrunātas problēmsituācijas darba aizsardzības un darba tiesību jomā būvobjektos. Darba inspekcija informēja par visbiežāk konstatētajiem pārkāpumiem būvniecībā, norādot, ka uz tiem arī tiks fokusēta uzmanība tematiskās pārbaudes ietvaros. Darba inspekcijas mājaslapā tika ievietota arī paškontroles anketa būvniecības uzņēmumiem.

Tematiskajā pārbaudē konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības normatīvu prasību pārkāpumu novēršanai izdoti 48 rīkojumi, piemēroti 8 administratīvie sodi. Tika izdots arī 1 rīkojums un 10 brīdinājumi par darbības apturēšanu. Tie, lielākoties, bija gadījumi, kad tika konstatēts darbs uz nedrošām sastatnēm (bez visiem nepieciešamajiem aizsargnožogojumiem), kas, savukārt, būtiski un tieši palielina kritienu no augstuma risku.

3. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsektajos **būvniecības** uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 25.02.2003. noteikumi Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus"	37 (27%)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	23 (16,8%)
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	20 (14,6%)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	18 (13,1%)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	16 (11,7%)
citi	23 (16,8%)
kopā	137 (100%)

EDLUS ieviešana lielajos būvobjektos ir uzsākta, bet ne visur tā pilnvērtīgi un pēc būtības realizē tai paredzētās funkcijas, piemēram, būvobjektos, kuros nebija iespējams izdrukāt aktuālo nodarbināto sarakstu; būvobjektos, kuros nodarbināto reģistrēšanās bija vienā ielas pusē, bet pats būvobjekts otrā pusē u.c. Joprojām, tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk pārkāpumu tika konstatēti tieši attiecībā uz nodarbināto apliecībām un sarakstiem. Tas liecina, ka tika pieļauta neidentificētu personu atrašanās būvobjektā, kas ir galvenā būvdarbu veicēja atbildība.

Tematiskās pārbaudes rezultāti liecina, ka darba devēji gan nodrošina nodarbinātos ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem (IAL), bet nodarbinātie tos bieži vien nelieto, arī strādājot augstumā. Savukārt, darba devēji šādu savu nodarbināto pārdrošo un bezatbildīgo rīcību nekontrolē un nenovērš, tādējādi atkal paaugstinot kritienu no augstuma risku.

Tematiskā pārbaude „Drošs darbs ar ķīmiskām vielām, maisījumiem sociālās aprūpes uzņēmumos”

2018. gada oktobrī un novembrī tika organizēta tematiskā pārbaude sociālās aprūpes uzņēmumos, kuras laikā tika apsektots 151 sociālās aprūpes uzņēmums (plānots 150).

Atsaucoties ES sabiedrības informēšanas kampaņai „Turi grožos bīstamās vielas”, lai samazinātu ķīmisko vielu iedarbību uz nodarbināto veselību, Darba inspekcija pārbaudīja ķīmisko vielu un maisījumu drošu lietošanu uzkopšanas darbos sociālās aprūpes uzņēmumos. Pirms tematiskās pārbaudes visiem sociālās aprūpes uzņēmumiem, kas reģistrēti un publicēti LM mājaslapā, tika nosūtītas paškontroles anketas, lai darba devēji arī paši varētu novērtēt, cik drošs un veselībai nekaitīgs ir darbs ar ķīmiskajām vielām un maisījumiem viņu uzņēmumā.

Tematiskajā pārbaudē konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības normatīvu prasību pārkāpumu novēršanai izdoti 96 rīkojumi.

4. tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsektajos **sociālās aprūpes** uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	131 (28,8%)
MK 15.05.2007. noteikumi Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	94 (20,7%)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	85 (18,7%)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	48 (10,5%)
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	33 (7,3%)
Eiropas parlamenta un padomes regula REACH (EK) Nr.1907/2006	27 (5,9%)
citi	37 (8,1%)
kopā	455 (100%)

Tematiskajā pārbaudē tika konstatēts, ka:

- ✓ 39 % no pārbaudītajiem uzņēmumiem ķīmisko vielu radītais risks vispār nebija vērtēts;
- ✓ 50 % no pārbaudītajiem uzņēmumiem nodarbināto OVP veikšanas kartēs konkrētās ķīmiskās vielas, ar kurām nodarbinātais ikdienā strādā, nebija norādītas;
- ✓ 17 % no pārbaudītajiem uzņēmumiem nodarbinātie nebija nodrošināti ar atbilstošiem IAL.

Tematiskās pārbaudes rezultāti liek secināt, ka liela daļa darba devēju sociālās aprūpes nozarē neapzinās vai apzināti ignorē riskus, ko darba vidē rada ķīmisko vielu lietošana. Līdz ar to arī ķīmisko vielu radītie riski netiek atbilstoši novērsti vai mazināti.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

5. tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (euro)²

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2017. gadā (faktiskā izpilde)	2018. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 384 457	3 955 902	3 976 502
1.1.	dotācija	3 384 457	3 955 902	3 955 902
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	8 000
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
1.5.	transferti	-	-	12 600
2.	Izdevumi (kopā)	3 291 787	3 955 902	3 904 041
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 238 850	3 930 241	3 838 311
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 133 570	3 776 878	3 687 725
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	104 440	106 774	104 744
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	840	881	763
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	45 708	45 079
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	52 937	25 661	65 730

Darba inspekcijas pamatdarbība tika nodrošināta no valsts budžeta programmas 21.00.00 „Darba apstākļu uzlabošana” apakšprogrammas 21.01.00 „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” finanšu līdzekļiem, kuru kopējais izlietojums 2018. gadā bija 3 262 045 euro. 2018. gadā 12 600 euro no minētajā budžeta programmā pieejamajiem finanšu resursiem veidoja transferts no Tieslietu ministrijas pamatbudžeta programmas 10.00.00 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonds”. Saņemtais finansējums 100 % apmērā tika novirzīts transferta mērķa sasniegšanai - Darba inspekcijas inspektoru tehniskā nodrošinājuma uzlabošanai.

² Tajā skaitā valsts budžeta apakšprogrammā 21.01.00 „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība”, 97.02.00 “Nozares centralizēto funkciju izpilde” paredzētais finansējums un 63.07.00 “Eiropas Sociālā fonda īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. -2020.)”.

No valsts budžeta apakšprogrammas 97.02.00 "Nozares centralizēto funkciju izpilde" finanšu līdzekļiem 31 799 *euro* tika izmantoti Darba inspekcijā nodarbināto veselības apdrošināšanai.

No valsts budžeta apakšprogrammas 63.07.00 "Eiropas Sociālā fonda (ESF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. -2020.)" finanšu līdzekļiem 610 197 *euro* 2018. gadā tika izmantoti ESF projekta Nr.7.3.1.0/16/I/001 „Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošanai.

2.2. Budžeta programmas rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultātīvajiem rādītājiem 2018. gadā bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus. 2018. gadā Darba inspekcija kopā veica 10 397 uzņēmumu apsekojumus (104 % no plānotā).

2018. gadā bija plānots veikt 2 200 preventīvos apsekojumus darba aizsardzībā, no tiem 600 apsekojumus tematisko pārbaužu ietvaros. 2018. gadā tika veikti 2 411 preventīvi apsekojumi darba aizsardzībā (110 % no plānotā), no tiem tematisko pārbaužu ietvaros 623 apsekojumi (104 % no plānotā) (plašāk skat. 1.4.2. nodaļu).

Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu bija plānots veikt 3 000 apsekojumus, no kuriem 25 % būtu rezultātīvi³. Darba inspekcijas amatpersonas apseko uzņēmumu atkārtoti, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netiek atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, rodas pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu savus darbiniekus nodarbināt neregistrēti. 2018. gadā bija plānots, ka atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks, veidos vismaz 10 %. 2018. gadā saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu tika veikti 2 849 apsekojumi (95 % no plānotā), no kuriem 27 % bija rezultātīvi, bet atkārtoti tika apsekoti 14,7 % augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumi (plašāk skat. 1.4.1. nodaļu).

2018. gadā bija plānots 5 % no visiem Darba inspekcijas apsekojumiem veikt ar nolūku pārbaudīt uzņēmumus, kuros iepriekš jau bijuši konstatēti pārkāpumi darba aizsardzībā un/vai darba tiesībās, lai novērtētu, vai un kā pārkāpumi ir novērsti. 2018. gadā tika veikti 504 apsekojumi ar iepriekš minēto nolūku, kas veidoja 5 % no visa Darba inspekcijas veikto apsekojumu skaita.

2018. gadā bija plānots panākt, ka no Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem tiek novērsti vismaz 75 %. Kopā tika novērsti 90 %. Par rīkojumā norādīto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstiski (vēstulē vai, izmantojot e-pakalpojumu „Darba devēja paziņojums Valsts darba inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem”). Darba inspektors var arī doties uz uzņēmumu, lai klātienē pārbaudītu, vai darba devējs izdoto rīkojumu ir izpildījis. Pilnīgi visu Darba inspekcijas amatpersonu konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, uzņēmumu maksātnespēju vai darbības izbeigšanu vispār.

2018. gada 25. aprīlī tika atklāta ES sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem „Turi grožos ķīmiskās vielas”, kas norisināsies divus gadus.

³ Par rezultātīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas, t.i., personas, ar kurām nav noslēgti rakstveida darba līgumi un/vai kuras darba devējs nav deklarējis VID kā darba ņēmējus.

2018. gadā dažādos kampaņas ietvaros organizētos pasākumos tika izglītoti 210 interesenti (plānots – 200) (plašāk skat. 2.4. nodaļu).

Būtiska Darba inspekcijas darbības sastāvdaļa ir sabiedrības izglītošana par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jautājumiem. Valsts budžeta programmā tika plānots Darba inspekcijas organizētajos pasākumos izglītēt 650 interesentus. 2018. gadā organizētajos semināros kopā tika izglītotas 669 personas, t.sk:

- ✓ semināros, kuros darba devēji un darba aizsardzības speciālisti tika iepazīstināti ar darba vides risku novērtēšanas interneta rīku OiRA un apmācīti, kā to praktiski lietot;
- ✓ semināros par uzņēmumiem aktuālām tēmām (ķīmiskajām un kancerogēnajām vielām, drošības datu lapām, reproduktīvo un emocionālo veselību u.c.)
- ✓ semināros skolu jauniešiem un skolotājiem u.c.

2018. gadā saskaņā ar valsts budžeta programmā noteiktajiem rezultātīvajiem rādītājiem tika plānoti 1 350 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem. 2018. gadā plašsaziņas līdzekļiem sniegta informācija 1453 dažāda veida un formāta publikācijās un sižetos (preses relīzes, iniciēti materiāli un sižeti, kā arī publikācijas, kas sagatavotas vai pārpublicētas, balstoties uz Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv vai Darba inspekcijas uzturētajā mājaslapā www.stradavesels.lv atrodamo informāciju u.c.).

2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti

2018. gadā tika turpināta ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošana, kura mērķis ir uzlabot darba drošību uzņēmumos, it sevišķi bīstamo nozaru uzņēmumos.

2018. gadā projekta ietvaros īstenotās aktivitātes:

- ✓ pabeigts un publicēts (www.vdi.gov.lv) pētījums "Pašnodarbinātība Latvijā un tiesiskā regulējuma pilnveide pašnodarbināto darba apstākļu uzlabošanai";
- ✓ pabeigts pētījums "Darba strīdu efektīvākas risināšanas iespējas Latvijā", kas publicēts 2019. gada sākumā (www.vdi.gov.lv);
- ✓ izsludināts atklāts konkurss 3 jauniem pētījumiem - "Darba aizsardzības prasību ievērošanas motivējošie faktori", "Darba organizācija un tās saistība ar nodarbināto drošību un veselību: izaicinājumi un iespējas situācijas uzlabošanai Latvijā" un "Nelaimes gadījumu darbā neizmeklēšana un neregistrēšana: cēloņi un iespējamie risinājumi Latvijā";
- ✓ apzināti 3 168 uzņēmumi, kas darbojas bīstamajās nozarēs un atbilst projekta mērķgrupai, lai tos informētu par atbalsta iespējām un aicinātu pieteikties konsultatīvajam atbalstam ESF projekta ietvaros, minēto informāciju izplatīja arī ESF projekta sadarbības partneri – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS), Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts (RSU DDVVI), papildus tika informētas arī nozaru asociācijas;
- ✓ saņemti 65 uzņēmumu pieteikumi konsultatīvā atbalsta saņemšanai;
- ✓ nodrošināta dalība 5 nozaru izstādēs - "Pavasaris 2018", "Uzņēmēju dienas Vidzemē", "Māja I 2018", "Uzņēmēju dienas Latgalē 2018", "Tech industry 2018";
- ✓ noslēgti līgumi ar iepirkumos izvēlētajiem pretendentiem par konsultatīvā atbalsta "Apmācības darba aizsardzības speciālistiem un uzticības personām"

- sniegšanu un pakalpojuma "Laboratoriskie mērījumi" veikšanu, savukārt, iepirkums konsultatīvajam atbalstam "Konsultācijas darba devējiem" tika izbeigts bez rezultāta nepietiekama nolikumam atbilstošu pretendentu skaita dēļ un izsludināts atkārtoti;
- ✓ LBAS un LDDK kopā sniedza 1 098 konsultācijas darbiniekiem un darba devējiem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumos;
 - ✓ LBAS darba strīdu/domstarpību gadījumos sagatavoja 64 prasības pietiekumus tiesai un organizēja 19 izglītojošās aktivitātes izglītības iestāžu audzēkņiem, t.sk., konkursu profesionālo skolu audzēkņiem "PROFS 2018";
 - ✓ LDDK organizēja 5 mācību ekskursijas labās prakses darba aizsardzībā uzņēmumos (piemēram, AS "Smiltenes piens", SIA "Cemex" u.c.);
 - ✓ RSU DDVVI organizēja 49 pasākumus darbiniekiem un darba devējiem - 24 apmācības preventīvās kultūras paaugstināšanai un 25 tematiskos seminārus par aktuālām tēmām darba aizsardzības jomā;
 - ✓ ar atklātā konkursa uzvarētāju noslēgts līgums par sabiedrības izglītošanas un izpratnes veicināšanas pasākumu izstrādi un īstenošanu, t.sk., par kampaņas "Esi drošs, ka darbs ir drošs" īstenošanu, kas plānota 2019. gadā;
 - ✓ 16 Darba inspekcijas amatpersonu un darbinieku apmācību grupām organizētas vispārējas, specializētas un tālākizglītības apmācības;
 - ✓ aktualizēti 3 B apmācību moduļi ("Metālapstrāde", "Būvniecība" un "Pārtikas ražošana"), izstrādāts 1 jauns B apmācību modulis ("Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu lietošana"), kā arī izstrādāti 3 C apmācību moduļi ("Valsts darba inspekcijas darbinieku un amatpersonu angļu valodas zināšanu un kompetenču paaugstināšana", "Vadības prasmju pilnveide Valsts darba inspekcijas amatpersonām un darbiniekiem", "Psihoemocionālo risku novērtēšana");
 - ✓ starptautiskā un Baltijas valstu darba inspekciju tīkla pilnveides ietvaros nodrošināti Darba inspekcijas pārstāvju pieredzes apmaiņas braucieni uz Poliju, Novēģiju un Igauniju, kā arī nodrošināta dalība Lietuvas darba inspekcijas organizētajā Baltijas valstu inspekciju sanāksmē;
 - ✓ kopā izsludināta 21 iepirkuma procedūra atbalstāmo darbību īstenošanai.

2.4. Eiropas informatīvā kampaņa „Turi grožos ķīmiskās vielas”

2018. gadā 14. aprīlī ar preses konferenci, kas notika AS “Grindeks” telpās, tika atklāta ES sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem un veselīgiem darba apstākļiem “Turi grožos bīstamās vielas”, kas norisināsies divus gadus. 2018. gadā kampaņas ietvaros notika divas konferences, vairāki semināri un pieredzes apmaiņas ekskursijas trīs labās prakses uzņēmumos, kas atzīti par laureātiem labās prakses balvas konkursā “Zelta ķivere” 2018. gadā. Visu kampaņas ietvaros organizēto tematisko pasākumu vadmotīvs bija drošs darbs ar ķīmiskajām vielām, it īpaši akcentējot STOP principu (*Substitution* - aizstāšana, *Technological measures* - tehniskie pasākumi, *Organisational measures* - organizatoriskie pasākumi, *Personal protection measures* - individuālie aizsardzības pasākumi) preventīvo pasākumu izvēlē. Tāpat īpaša uzmanība tika pievērsta darba organizācijai darbā ar kancerogēnām vielām un reproduktīvajai veselībai toksiskām vielām, kā arī darbam sprādzienbīstamā vidē un slēgtās telpās.

2018. gadā sabiedrības informēšanas kampaņas “Turi grožos bīstamās vielas” galvenais pasākums bija labās prakses balvas konkurss darba aizsardzībā “Zelta ķivere”, kura mērķis bija uzskatāmi parādīt labas darba aizsardzības sistēmas priekšrocības, sniegt iespēju uzņēmumiem apmainīties ar labu praksi un godināt

uzņēmumus, kas aktīvi un efektīvi novērš bīstamo vielu radītos riskus darbavietās. Labās prakses balvu “Zelta ķivere” 2018. gadā saņēma SIA “Ventspils Nafta” termināls”.

2018. gadā nacionālās konferences laikā, kurā tika apbalvoti labās prakses balvas konkursa uzvarētāji, pirmo reizi tika ieviesta arī jauna konkursa nominācija – labākais piemērs konferences dalībnieku vērtējumā, kurā uzvarēja AS “Grindeks”.

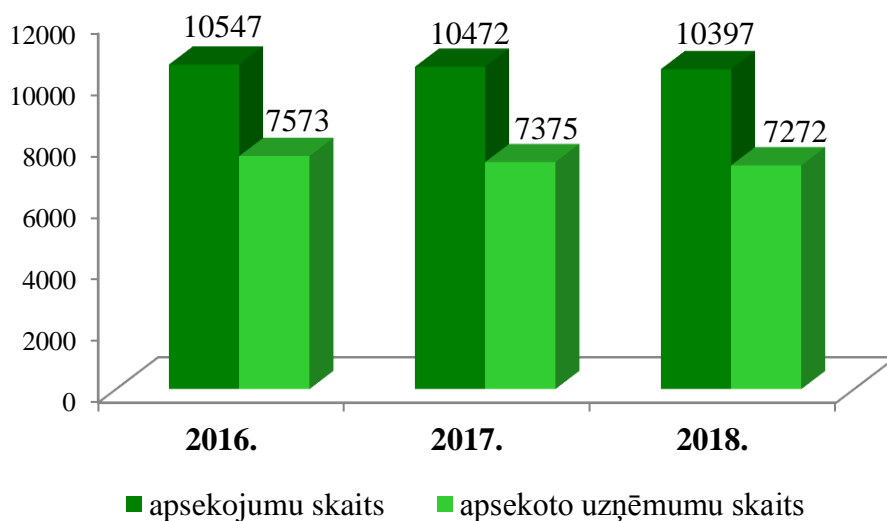
2018. gada pirmo reizi tika rīkoti arī divi semināri ar mērķi palīdzēt uzņēmumiem sagatavot pieteikumus labas prakses balvas konkursam. Ņemot vērā, ka konkursam pēc minētajiem semināriem tika iesniegti vairāki ļoti labi sagatavoti pieteikumi, 2019. gadā šāda prakse tiks atkārtota, fokusējoties uz 2019. gada konkursa tēmu.

2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.5.1. Uzņēmumu apsekošana

Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir uzņēmumu apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir apzināt faktisko situāciju uzņēmumā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, panākt, lai darba devēji darba tiesisko attiecību dokumentus sakārtotu atbilstoši normatīvo aktu prasībām un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota un uzturēta nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Nepilnību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot nodarbināto veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus.

2018. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veikušas 10 397 apsekojumus 7 341 uzņēmumos. Apsekojumu skaits pēdējo trīs gadu periodā nav būtiski mainījies un ir tieši saistīts ar reāli strādājošo inspektoru skaitu un mainību (skat. 6. grafiku).

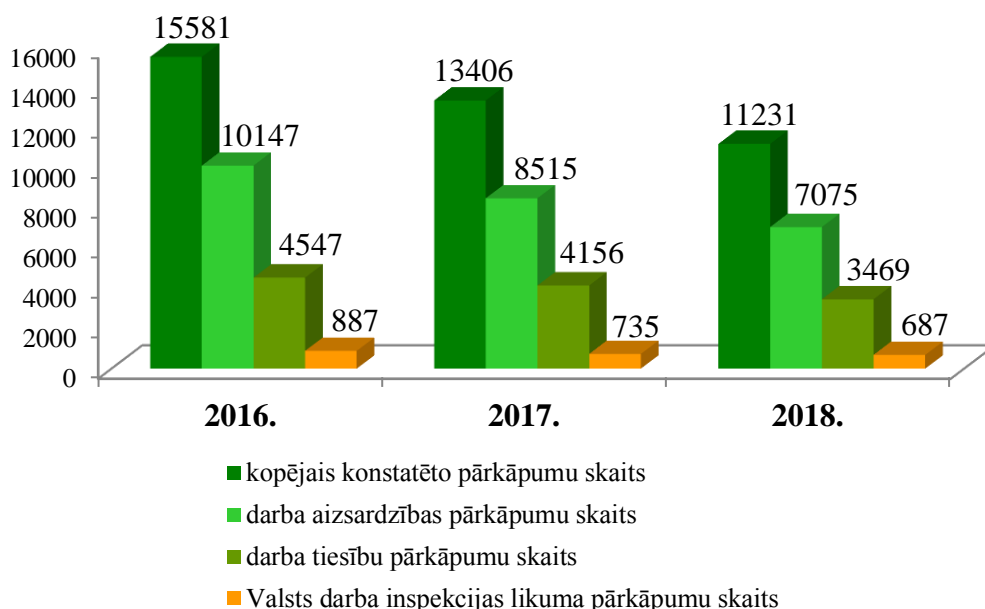

6. grafiks: Apsekojumu un apsekoto uzņēmumu skaita dinamika (2016. – 2018.)

Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā konstatēja 11 231 pārkāpumus, no tiem:

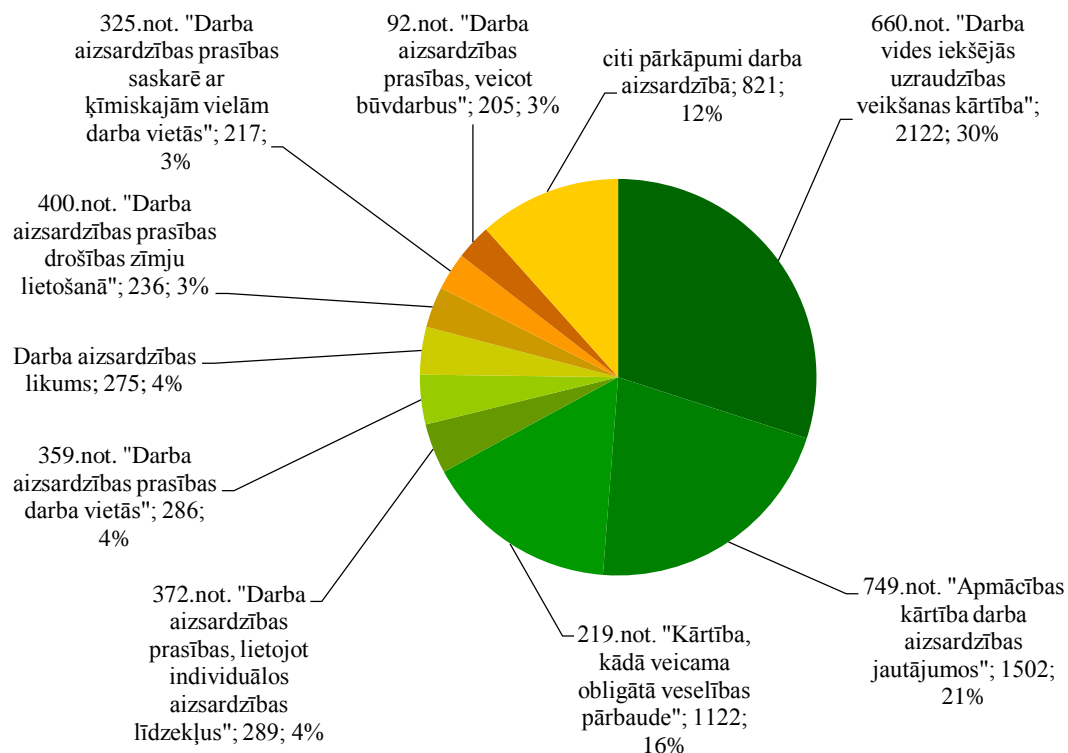
- ✓ 7 075 – darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumi;
- ✓ 3 469 – darba tiesību normatīvo aktu pārkāpumi;
- ✓ 687 – pārkāpumi saistībā ar Valsts darba inspekcijas likuma neievērošanu.

Analizējot konstatēto pārkāpumu skaita dinamiku pēdējo trīs gadu periodā, jāsecina, ka tam ir tendence samazināties, turklāt samazinājums ir vērojams visās pārkāpumu grupās – gan darba aizsardzības, gan darba tiesību, gan Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumu grupā (skat. 7. grafiku). Tas skaidrojams ar aktīvu „Konsultē vispirms” principa realizēšanu praksē, apsekojot uzņēmumus. Proti, konstatējot nepilnības vai pārkāpumus, Darba inspekcijas amatpersona izvērtē, cik būtisku negatīvu ietekmi tie rada vai var radīt darba vidē un/vai nodarbināto darba tiesiskajā situācijā, un kāda ir darba devēja attieksme konkrētajā situācijā. Ja darba devējs ir gatavs nekavējoties novērst konstatēto pārkāpumu, nav tieši apdraudēta nodarbināto veselība un dzīvība un pārkāpums nav saistīts ar neregistrētu nodarbināšanu, tad tiek izteikts mutvārdu aizrādījums.

7. grafiks: Konstatēto pārkāpumu skaita dinamika (2016. – 2018.)

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 63 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2018. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Normatīvos aktus darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2018. gadā konstatēti visbiežāk, skat. 8. grafikā.

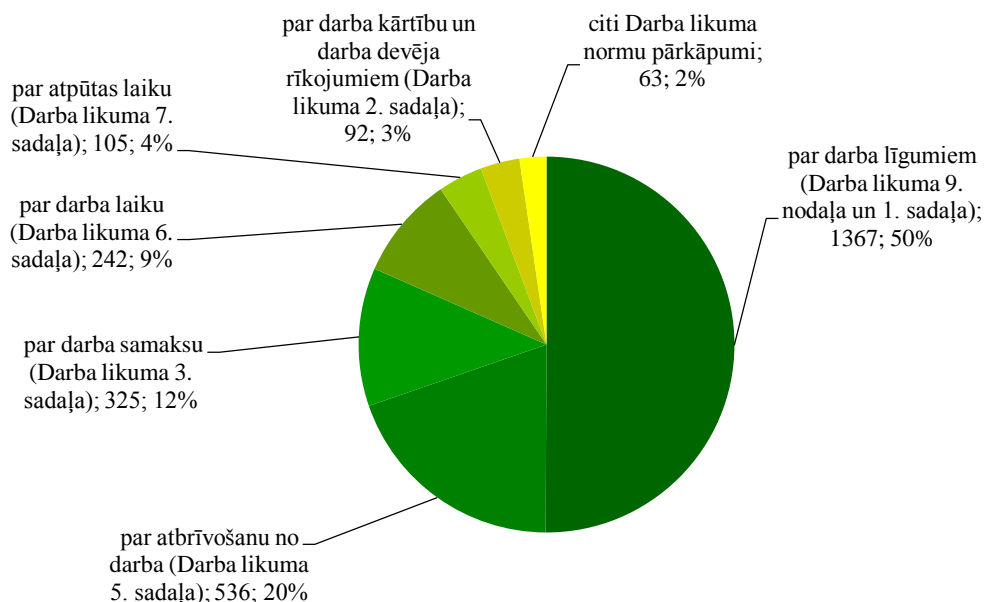
8. *grafiks*: Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2018. gadā konstatēti visbiežāk

Jau vairākus gadus pēc kārtas trīs normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi tiek konstatēti visbiežāk, ir vieni un tie paši:

- ✓ MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” – nav novērtēti visi konkrētā uzņēmuma darba vidē pastāvošie riska faktori (īpaši ķīmiskie riska faktori, ja uzņēmumā tādi ir), darba vides riski nav pārvērtēti vismaz reizi gadā, nav sagatavots darba aizsardzības pasākumu plāns, nodarbinātie nav informēti par darba vidē esošajiem riska faktoriem un to mazināšanas/novēršanas pasākumiem u.c.;
- ✓ MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” - nav veikta nodarbināto instruēšana darba aizsardzībā (ievadapmācība, sākotnējā instruktāža, atkārtotā instruktāža u.c.); nav ievērots periodiskums atkārtotām instruktāžām; instruēšana nav veikta pēc būtības, bet formāli – nodarbinātais tikai parakstījis instruktāžu reģistrācijas žurnālā; instrukcijas nav aktualizētas un ir saturiski nepilnīgas (tajās nav iekļauti visi pastāvošie darba vides riska faktori, IAL lietošanas nosacījumi u.c.); nepietiekamās un/vai nepilnīgās apmācības dēļ nodarbinātie arī nezina, kā strādāt droši savā darbavietā un pareizi rīkoties problēmsituācijās vai ārkārtas gadījumos;
- ✓ MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” – nodarbinātie netiek nosūtīti uz pirmreizējo OVP un periodiskajām OVP, minētos pārkāpumus darba devēji nereti attaisno ar norādi, ka, viņuprāt, OVP tiek veiktas formāli u.c.

Visu trīs augstāk minēto MK noteikumu prasību pārkāpumi veido divas trešdaļas no apsekotajos uzņēmumos kopā konstatētajiem pārkāpumiem, taču to skaitam ir tendence samazināties. Pārkāpumi visbiežāk tiek konstatēti uzņēmumos, kurus Darba inspekcija apseko pirmo reizi to darbības laikā.

Darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 31 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2018. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, 97 % no konstatētajiem darba tiesību pārkāpumiem veido Darba likuma normu (79 %) (skat. 9. grafiku) un MK 07.09.2010. noteikumu Nr.827 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli" 8.1. un 8³. punkta (18 %) pārkāpumi.

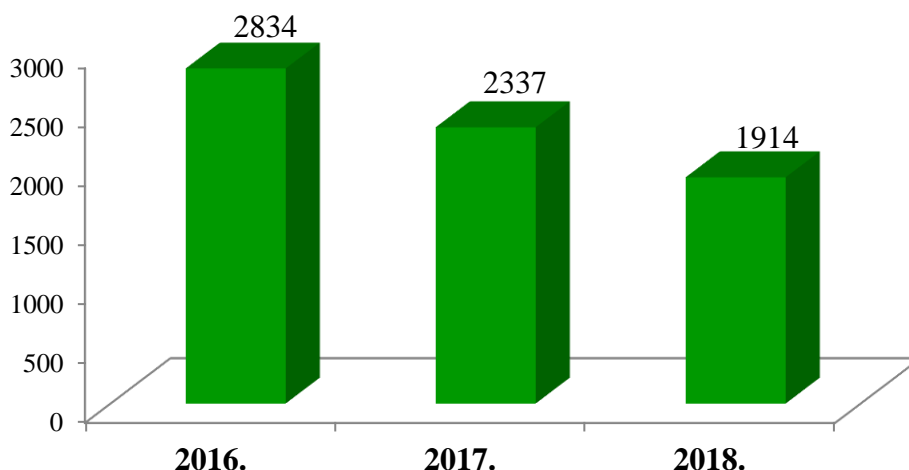
9. grafiks: Darba likuma normas, kuru pārkāpumi 2018. gadā konstatēti visbiežāk

2018. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, darba devēji visbiežāk nav ievērojuši Darba likuma 40. panta prasības, kuru pārkāpumi veido 30 % no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem. Konstatētie pārkāpumi saistīti ar darba līguma noslēgšanu rakstveidā un darba līguma saturu – darba līgums netiek noslēgts vispār vai tajā netiek ietverta visa informācija, kas ir norādīta Darba likuma 40. pantā, piemēram, nav norādīts nolīgtais dienas vai nedēļas darba laiks, ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums u.c. Minētos pārkāpumus darba devēji pieļauj gan nezināšanas dēļ, gan ar vēlmi manipulēt ar nodarbināto darba laiku un tā uzskaiti.

Būtisku darba tiesību pārkāpumu daļu (15 %) veido pārkāpumi, kas ir saistīti ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu, savukārt, no tiem lielākā daļa (366 pārkāpumi jeb 68 %) ir par nodarbinātajam atlaišanas dienā neizmaksātajām, visām pienākošajām naudas summām, t.sk., kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumi veido 6 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2018. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Tie, galvenokārt, ir Valsts darba inspekcijas likuma 5. un 12. panta pārkāpumi, kas saistīti ar Darba inspekcijas amatpersonas likumīgo prasību savlaicīgu nepildīšanu.

Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā darba devējiem izsniedza 1 917 rīkojumus ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus (skat. 10. grafiku).

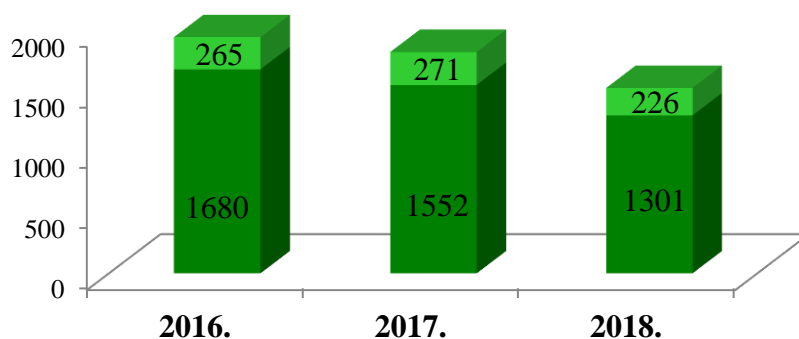

10. grafiks: Izsniegto rīkojumu skaita dinamika (2016. – 2018.)

Izsniegto rīkojumu skaitam ir tendence samazināties. Trīs gadu periodā tas ir samazinājies par 32 %. Arī izsniegto rīkojumu skaita īpatsvaram attiecībā pret veikto apsekojumu skaitu ir tendence samazināties (2016. gadā – 27 %, 2017. - 22 %, 2018. – 18 %) (apsekojumu skaitu skat. 6. grafikā). Pieņemot lēmumu, darba devējam izdot rīkojumu, tiek ievērots un izmantots arī „Konsultē vispirms” princips. Izdotajā rīkojumā ir norādīts konkrēts pārkāpums, kas jānovērš, un termiņš, kādā pārkāpums jānovērš. Rīkojuma izpilde neuzliek darba devējam papildu finansiālo, administratīvo vai cita veida slogu, jo būtībā paredz tikai minimālo darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanu, lai uzņēmums savā darbībā nepārkāptu normatīvo aktu prasības.

Ievērojot „Konsultē vispirms” un samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības normatīvo aktu un Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumiem darba devējiem piemēroja 1527 administratīvos sodus, kuru skaita īpatsvars attiecībā pret veikto apsekojumu skaitu ir 15 %. Piemēroto administratīvo sodu skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, ir samazinājies par 16 % (skat. 11. grafiku).

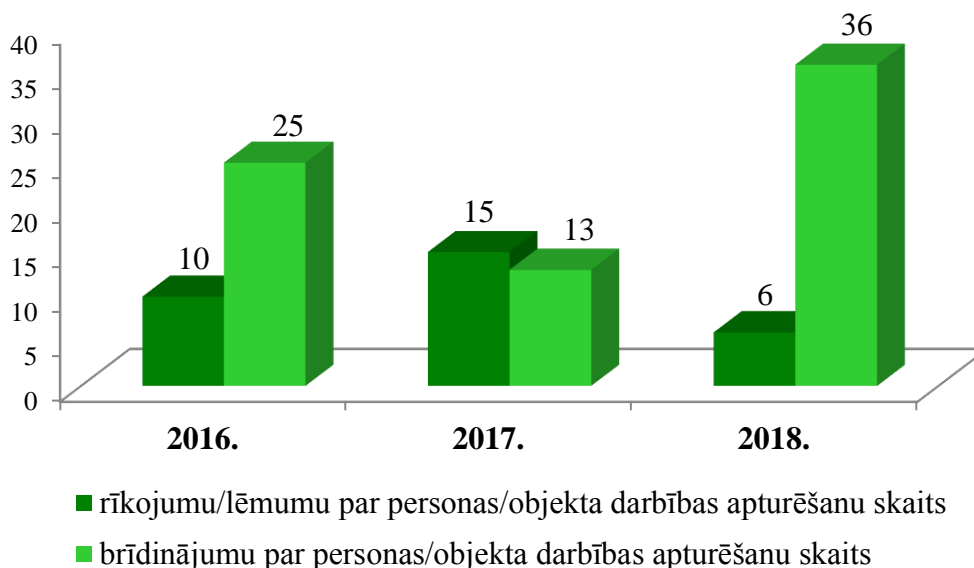
Atskaites periodā piemēroto naudas sodu summa kopā ir 655 972,50 Euro.

■ piemēroto naudas sodu skaits ■ piemēroto brīdinājumu skaits

11. grafiks: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2016. – 2018.)

Konstatējot pārkāpumus, kas rada tiešus draudus nodarbināto veselībai un dzīvībai, Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā izdeva 6 rīkojumus par personas/objekta darbības apturēšanu un 36 brīdinājumus par personas/objekta darbības apturēšanu (skat. 12. grafiku).

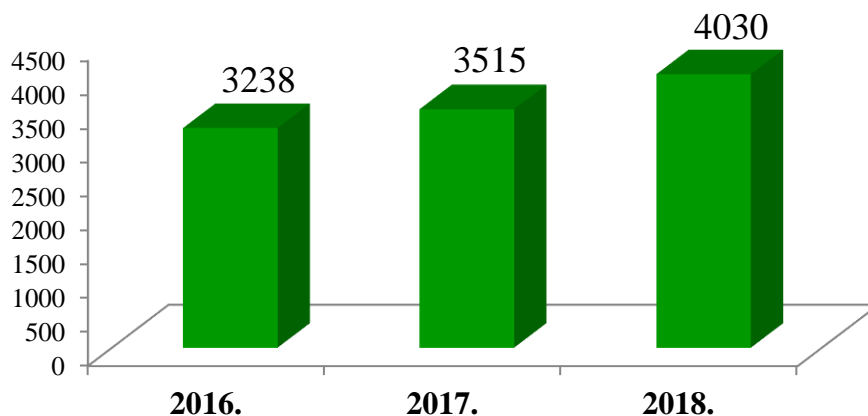

12. grafiks: Rīkojumu par personas/objekta darbības apturēšanu skaita un brīdinājumu par apturēšanu skaita dinamika (2016. – 2018.)

No 42 rīkojumiem/brīdinājumiem par personas/objekta darbības apturēšanu 31 (74%) tika izdots būvobjektos, kur visbiežāk darbi tika apturēti vai izdots brīdinājums par apturēšanu saistībā ar nedrošu darbu augstumā, t.sk. uz nedrošām vai nepilnīgi uzbūvētām sastatnēm un, veicot darbus uz jumta.

2.5.2. Iesniegumu izskatīšana

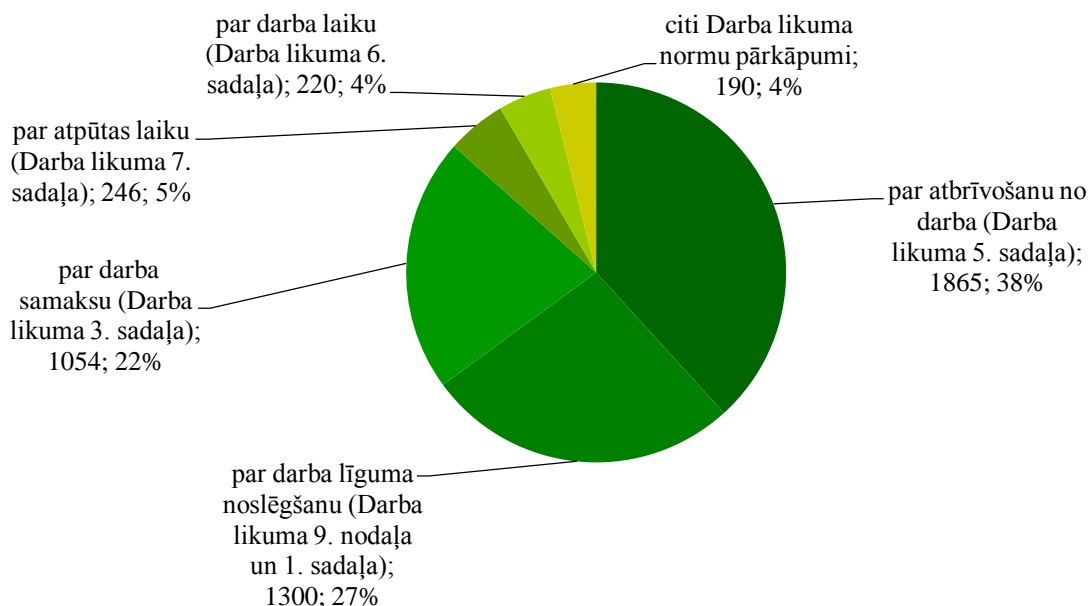
Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā izskatīja 4 030 fizisko un juridisko personu iesniegumus, kuros bija norādīti 5 420 iespējamie pārkāpumi, no tiem darba tiesību jomā – 4 946 pārkāpumi (91 %), darba aizsardzības jomā – 437 (8 %), citi – 37 (1 %). Trīs gadu periodā izskatīto iesniegumu skaits ir pieaudzis par 24 % (skat. 13. grafiku), t.sk. anonīmo iesniegumu skaits – par 39 %, veidojot trešo daļu no visiem izskatītajiem iesniegumiem. Tas ļauj secināt, ka, iespējams, nodarbinātie ir vairāk informēti par savām tiesībām, kā arī ieņem aizvien aktīvāku nostāju, saskaroties personīgi vai redzot, ka tiek pieļauti darba tiesību pārkāpumi pret kādu citu nodarbināto. Īpaši, tas vērojams gadījumos, kad stājas spēkā kāds jauns normatīvais akts vai prasība, piemēram, 2018. gadā Darba likuma grozījumi, kas nosaka darba devējam pienākumu darba sludinājumā norādīt darba algas amplitūdu. Jāpiebilst, ka šajā un līdzīgos gadījumos Darba inspekcija, ievērojot „Konsultē vispirms” principu, uzņēmumiem, par kuriem saņemti iesniegumi, vispirms izskaidro normatīvā regulējuma jaunās nianse, gan konsultējot klātienē, gan nosūtot informatīvas vēstules.

13. grafiks: Izskatīto iesniegumu skaita dinamika (2016. – 2018.)

Jāatzīmē, ka jau vairākus gadus pēc kārtas izskatīto iesniegumu par darba tiesisko attiecību jautājumiem skaita īpatsvars attiecībā pret iesniegumu skaitu darba aizsardzības jomā nav mainījies.

No visiem iesniegumos norādītajiem 4 946 iespējamajiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem 4 875 jeb 98 % bija Darba likuma normu pārkāpumi (skat. 14. grafiku).

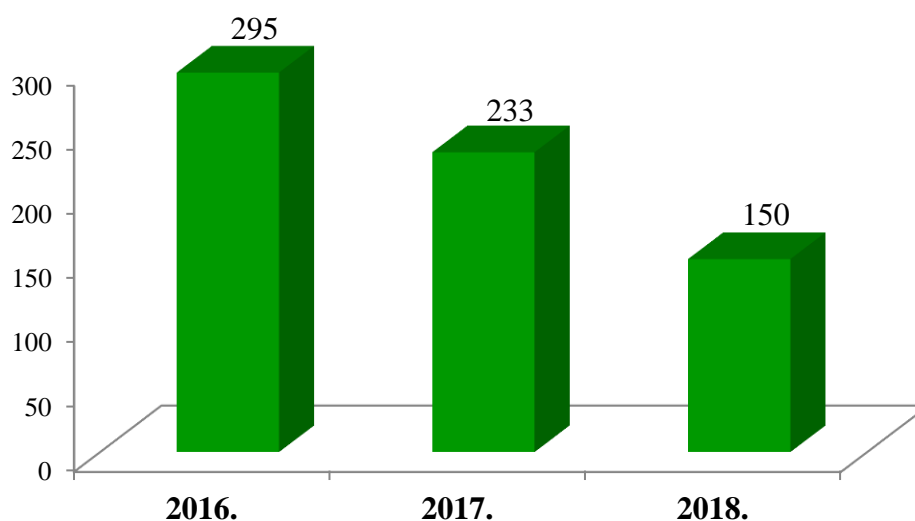
14. grafiks: Darba likuma sadaļas, kurās iekļauto normu iespējamie pārkāpumi norādīti 2018. gadā izskatītajos iesniegumos

Proporcioniāli lielākajā daļā iesniegumu norādītie iespējamie pārkāpumi bija saistīti ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu (Darba likuma 5. sadaļa), no tiem 85 % - par darbiniekam pienākošos naudas summu izmaksu (Darba likuma 128. pants). Darba devējs, pārtraucot darba tiesiskās attiecības, darbiniekam nav izmaksājis visas pienākošās naudas summas (pilnu aprēķinu), piemēram, nav aprēķinājis un izmaksājis kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu vai izmaksājis nepilnu kompensāciju. Jāpiebilst, ka Darba likuma 128. pants ir tiesību norma, kā iespējamie pārkāpumi Darba inspekcijas izskatītajos iesniegumos jau vairākus gadus pēc kārtas ir bijuši norādīti visbiežāk, 2018. gadā – 1 578 gadījumos.

Analizējot iesniegumos norādītos iespējamus pārkāpumus, jāsecina, ka arī 2018. gadā, tāpat kā iepriekš, puse no tiem (51 %) ir saistīti ar nopelnītās naudas neizmaksāšanu darbiniekam (Darba likuma C daļas 3. sadaļa, 128. pants, 149. panta piektā daļa) – darba algas izmaksas kavējumi, piemaksu neizmaksa, pilna aprēķina neizmaksa u.c.

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā tika konstatēti 1 836 darba tiesisko attiecību un 1 158 darba aizsardzības normu pārkāpumi⁴. Darba devējiem tika izsniegti 468 rīkojumi ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus, bet 870 gadījumos par konstatētajiem pārkāpumiem darba devēji tika administratīvi sodīti, no tiem 192 gadījumos, piemērojot brīdinājumu, un 675 – naudas sodu. Tika apturēta 1 objekta darbība un izsniegti 5 brīdinājumi par objekta apturēšanu. Tāpat tika izsniegti 310 brīdinājumi par administratīvo aktu piespiedu izpildi un 6 izpildrīkojumi par piespiedu naudu.

2018. gadā Darba inspekcijā kopā tika saņemti 150 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības administratīvo pārkāpumu lietās. Trīs gadu periodā apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību skaits samazinājies par 49 % (skat. 15. grafiku). Viens no samazinājuma iemesliem ir grozījumi LAPK, kas stājās spēkā 2016. gada 1. septembrī. LAPK tika papildināts ar 276.¹ pantu, saskaņā ar to amatpersona ir tiesīga lemt par piemērotā naudas soda samazināšanu par 50%, ja ir ievēroti LAPK 276.¹ pantā noteiktie priekšnosacījumi. Piemērojot naudas soda samazinājumu par 50%, tiek veicināta iestādes un pie administratīvās atbildības sauktās personas savstarpējā sadarbība un brīvprātīga naudas soda izpilde.

15. grafiks: Darba inspekcijā saņemto apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita dinamika (2016. – 2018.)

Apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita īpatsvars attiecībā pret kopējo Darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu un lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās skaitu joprojām bija neliels, ar tendenci samazināties. 2018. gadā tas veidoja 1,9 % (2017. – 2,9 %, 2016. - 3,6 %).

2018. gadā tika izskatīti 156 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības (skat. 6.tabulu).

⁴ Visi pārkāpumi, kas konstatēti apsekojumos, kas veikti ar nolūku izskatīt iesniegumu. Minētajos apsekojumos var tikt konstatēti arī pārkāpumi, kas nav norādīti konkrētajā iesniegumā.

6.tabula: 2018. gadā Darba inspekcijas direktora izskatīto apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību analīze

	skaits kopā	lēmumi par soda uzlikšanu	rīkojumi	akti par nelaimes gadījumu darbā	faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	citi
Darba inspekcijas direktora izskatītās sūdzības un pieņemtie lēmumi	156	74	8	24	48	2 ⁵
<i>no tiem:</i>						
atstāts negrozīts	85	35	5	5	38	2
pilnībā atcelts	21	17	3	1		
atstāts bez izskatīšanas	3	3				
grozīts	31	13		18		
nodots atkārtotai izskatīšanai	10				10	
atcelts daļā	5	5				
izteikts mutvārdu aizrādījums	1	1				

2018. gadā no 156 izskatītajām lietām 54 % gadījumu apstrīdētie amatpersonu pieņemtie lēmumi, izdotie administratīvie akti un sniegtās atbildes ir atstāti spēkā, savukārt, atcelti - 13 %. 2018. gadā Darba inspekcijas direktors visvairāk lēmumu (47%) pieņēmis par administratīvajiem sodiem, no tiem 23 % amatpersonu pieņemtie lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu ir atcelti. Negrozīti atstāti 35 jeb 47 % lēmumu par administratīvo sodu. Jāpiebilst, ka no 74 izskatītajām administratīvo sodu lietām 26 (35 %) lietas bija par neregistrētu nodarbināšanu. Darba inspekcijas pieņemtie lēmumi par administratīvā soda piemērošanu tiek apstrīdēti visvairāk, jo tie vistiešāk un būtiskāk ietekmē darba devēja intereses.

Apstrīdēšanas iesniegums vai sūdzība lielākoties tika atstāta bez izskatīšanas, ja darba devējs bija nokavējis apstrīdēšanas termiņu. 2018. gadā tāds lēmums tika pieņemts 3 gadījumos. Tipiski minētajiem gadījumiem ir tas, ka darba devējs nav sadarbojies ar Darba inspekciju un nav ieradies uz lietas izskatīšanu, kā arī nav pastā izņēmis Darba inspekcijas nosūtīto lēmumu, tādējādi cerot izvairīties no administratīvās atbildības. Parasti šādos gadījumos pārsūdzības iesniegums tiek iesniegts pēc tam, kad tiesu izpildītājs uzsācis lēmuma izpildi, bet tad jau apstrīdēšanas termiņš ir nokavēts, un sūdzība netiek skatīta pēc būtības.

2018. gadā 96 % no tiesā pārsūdzētajiem un izskatītajiem Darba inspekcijas direktora pieņemtajiem lēmumiem ir atstāti spēkā.

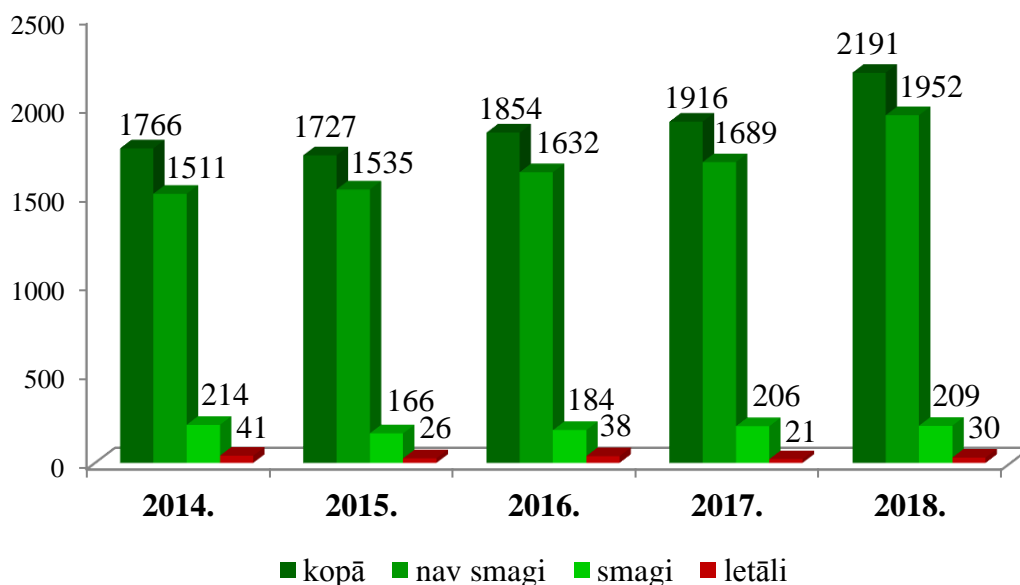
2.5.3. 2018. gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija⁶

Saskaņā ar Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2018. gadā Latvijā kopā nelaimes gadījumos darbā cieta 2 191 nodarbinātais, tajā skaitā 209 nodarbinātie guva smagus veselības traucējumus, savukārt, 30 nodarbinātie gāja bojā. Salīdzinot ar 2017. gadu, 2018. gadā par 17 % ir pieaudzis kopējais nelaimes gadījumos darbā

⁵ Lēmums par rīkojuma darbības apturēšanu – 1, lēmums par zaudējumu atlīdzību – 1.

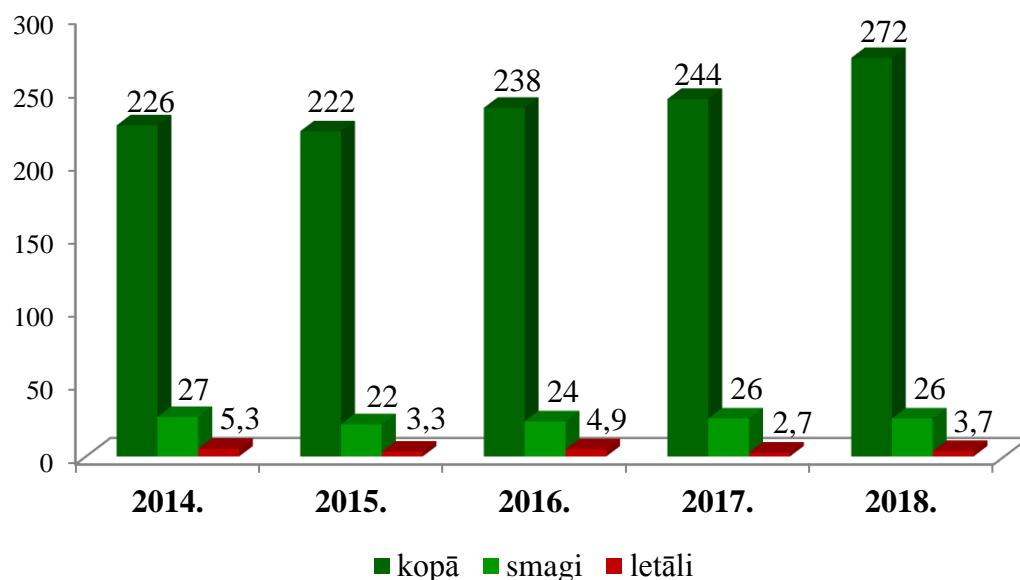
⁶ Statistiskā informācija par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem 2018. gadā apkopota 1.pielikumā.

cietušo skaits, smagi cietušo skaits praktiski nav mainījies, savukārt, bojāgājušo skaits ir pieaudzis par 43 % (skat. 16. grafiku).

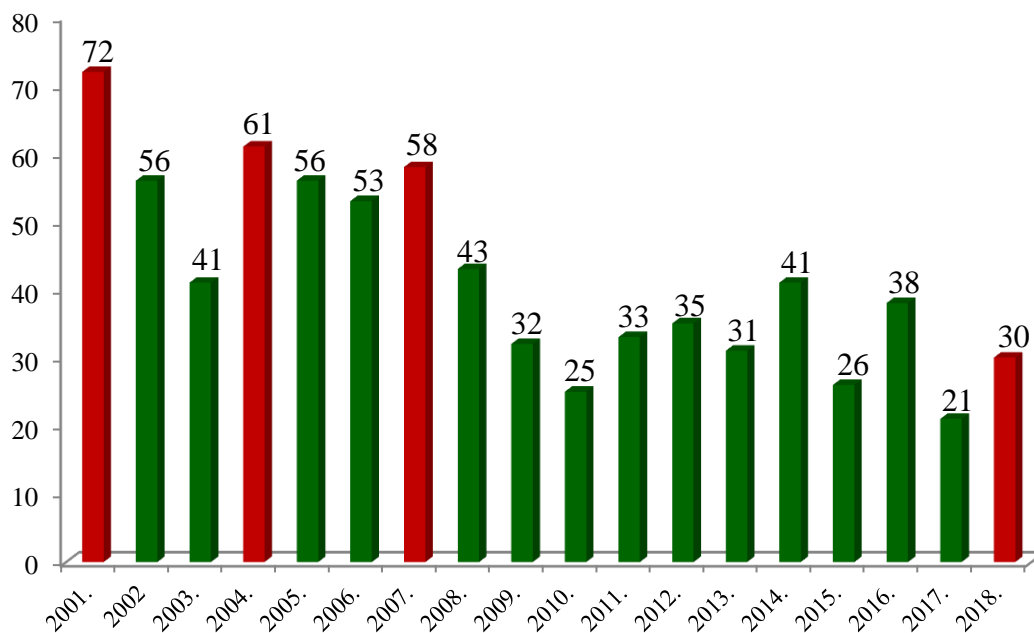
16. grafiks: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita dinamika (2014.-2018.)

Analizējot datus par cietušo skaitu nelaimes gadījumos darbā uz 100 000 nodarbinātajiem, secināms, ka, likumsakarīgi, tam ir tendence pieaugt. Kopējais nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem ir pieaudzis par 11 %, bet bojāgājušo skaits - par 37 % (skat. 17. grafiku).

17. grafiks: Nelaimes gadījumos darbā kopējais, smagi cietušo un bojāgājušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2014. – 2018.)

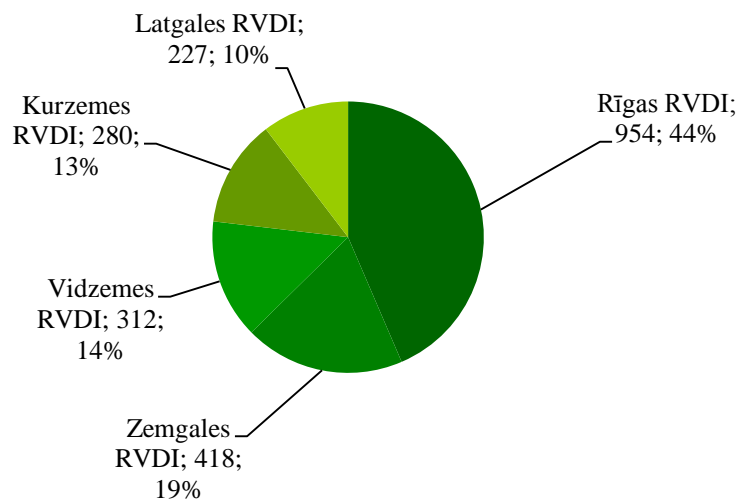
Lai arī nelaimes gadījumos darbā bojāgājušo skaits 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, ir būtiski pieaudzis, tomēr, analizējot datus 18 gadu periodā, un, īpaši 2001., 2004. un 2007. gada kontekstā, kad to skaits vēsturiski bija visaugstākais, iezīmējas letālo nelaimes gadījumu darbā skaita samazinājuma tendence (skat. 18. grafiku).

18. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā bojāgājušo skaita dinamika (2001. – 2018.)

2018. gadā nelaiemes gadījumos darbā, tāpat kā iepriekš, visvairāk cietuši vīrieši (66 %). Nelaiemes gadījumos darbā cietušie visbiežāk traumējuši rokas, plaukostas, pirkstus, galvu, kājas un pēdas.

2018. gadā visvairāk nelaiemes gadījumos darbā cietušo reģistrēti Rīgas reģionālajā Valsts darba inspekcijā (RVDI) (954 jeb 44 %), savukārt, vismazāk – Latgales RVDI (227 jeb 10 %) (skat. 19. grafiku).

19. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa Latvijas reģioniem 2018. gadā

Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita analīze pa nozarēm liecina, ka nozarēm lielāko cietušo skaitu nemainās, un arī 2018. gadā tā bija apstrādes rūpniecība, transporta un uzglabāšanas nozare, būvniecība, lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība. Visvairāk nelaiemes gadījumos darbā cietušo ir apstrādes rūpniecībā,

kurā 2018. gadā notikuši 663 nelaimes gadījumi darbā. Tas, salīdzinot ar 2017. gadu, ir par 21 cietušo jeb 3% vairāk. Apstrādes rūpniecības apakšnozares, kurās notiek visvairāk nelaimes gadījumi darbā, ir kokapstrāde (32 %), nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana (15 %) un pārtikas ražošana (14 %).

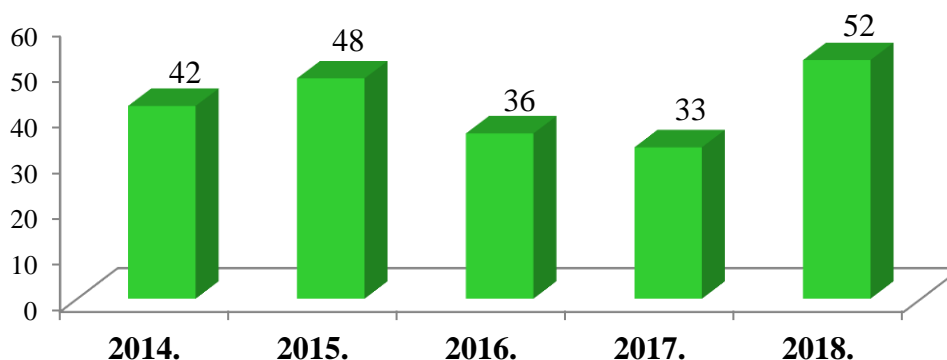
2018. gadā otrajā vietā darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita ziņā ierindojās transporta un uzglabāšanas nozare, kurā nelaimes gadījumu skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, ir būtiski pieaudzis - par 57 cietušajiem jeb 22 %.

Trešā nozare, kurā visvairāk notikuši nelaimes gadījumi darbā, bija tirdzniecība. Arī tirdzniecībā kopējais nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits ir būtiski pieaudzis - par 66 cietušajiem jeb 32%.

2018. gadā visvairāk bojāgājušo darbā notikušajos nelaimes gadījumos bija lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (8 bojāgājušie), transporta un uzglabāšanas nozarē (7 bojāgājušie) un apstrādes rūpniecībā (5 bojāgājušie), kurās kopā notikuši 66 % no visiem letālajiem darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem.

Letālo nelaimes gadījumu darbā cēloņu analīze liecina, ka 36 % gadījumu to cēlonis bija darba organizācija un ar to saistītie trūkumi (trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole, neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība), savukārt, 31 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība (darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošana).

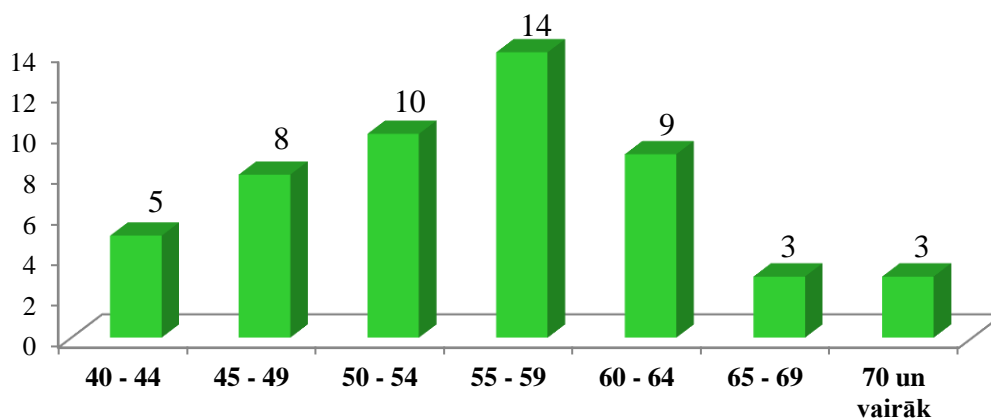
2018. gadā Darba inspekcija izmeklēja 61 letālu nelaimes gadījumu darbā, kas nebija saistīts ar darba vides riska faktoru iedarbību, no tiem 52 (85 %) bija t.s. dabīgās nāves gadījumi⁷ (skat. 20. grafiku). Savukārt, pārējos 9 letālajos nelaimes gadījumos darbā, nodarbinātie gājuši bojā dažādu ar darba vides riska faktoru iedarbību nesaistītu cēloņu dēļ, piemēram, nodarbinātais izdarījis pašnāvību, strīda starp nodarbinātajiem rezultātā, pēc darba laika vai atpūtas pārtraukuma laikā. Salīdzinot ar 2017. gadu, dabīgās nāves gadījumu skaits pieaudzis par 58 %.

20. grafiks: Dabīgās nāves gadījumu skaita dinamika (2014. – 2018.)

Analizējot dabīgā nāvē darbavietā mirušo datus pēc dzimuma un vecuma, secināms, ka visvairāk miruši vīrieši (87 %) un nodarbinātie vecuma grupā no 55 līdz 59 gadiem (27 %) (skat. 21. grafiku).

⁷ Nodarbinātajam iestājusies dabīgā nāve darbavietā, un Darba inspekcija sagatavojusi Aktu par nelaimes gadījumu darbā atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumu Nr.950 „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 35.² punktam, kurā noteikts, ka Darba inspekcija, ņemot vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās sniegto atzinumu, izvērtē nelaimes gadījuma cēloņus un secina, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

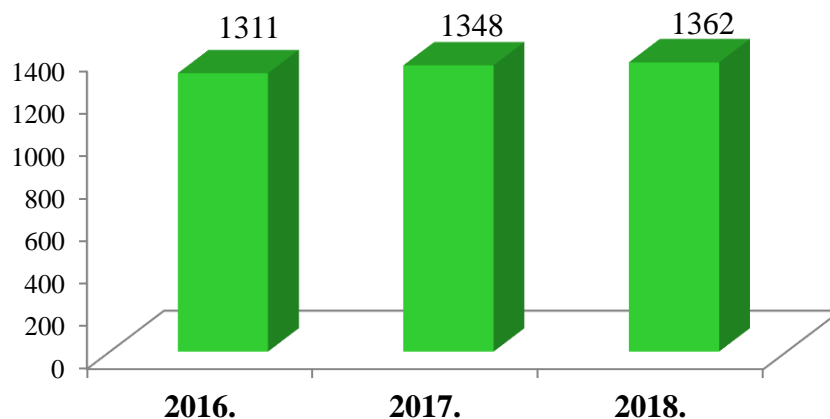

21. grafiks: Dabīgā nāvē darbavietā mirušo skaits pa vecumu grupām (gados)

2018. gadā 58 % dabīgās nāves gadījumu darbavietās reģistrēti četrās nozarēs: apstrādes rūpniecībā (12), transporta un uzglabāšanas nozarē (7), būvniecībā (6) un valsts pārvaldē un aizsardzībā (5).

2.5.4. 2018. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze⁸

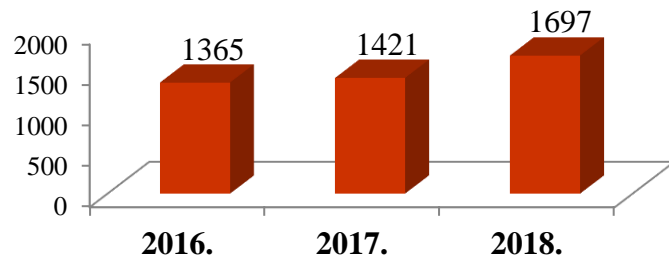
Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). 2018. gadā, pamatojoties uz arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 1 362 DVHR. 2018. gadā DVHR pieprasījumu skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, praktiski nav mainījies (skat. 22. grafiku).

22. grafiks: Sagatavoto DVHR skaita dinamika (2016. – 2018.)

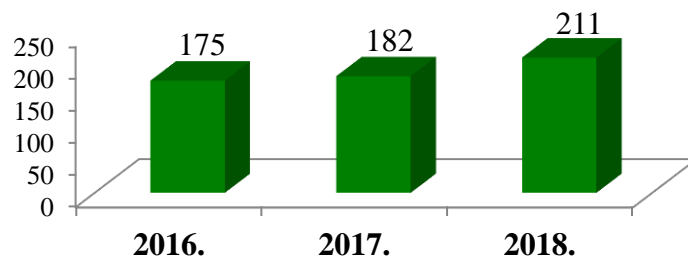
Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2018. gadā pirmreizēji apstiprināti 1 697 arodslimnieki, kas ir par 19 % vairāk kā 2017. gadā (skat. 23. grafiku).

⁸ Statistiskā informācija par pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem 2018. gadā apkopota 2. pielikumā.

23. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika (2016. – 2018.)

2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits uz 100 000 nodarbinātajiem ir pieaudzis par 16 % (skat. 24. grafiku).

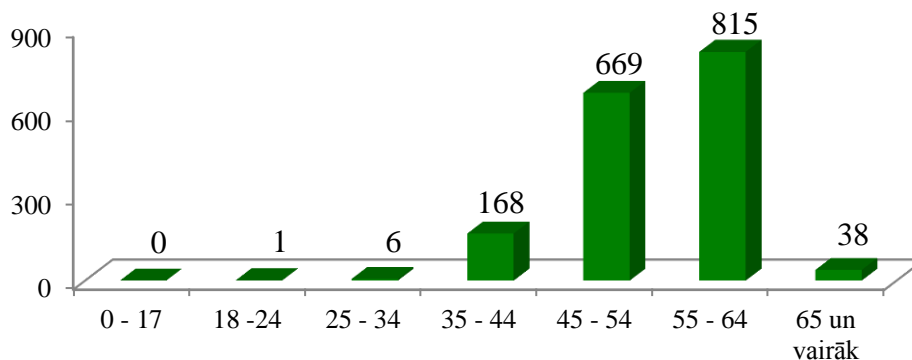

24. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 nodarbinātajiem (2016. – 2018.)

2018. gadā, tāpat kā 2017. gadā, visvairāk pirmreizējo arodslimnieku apstiprināts apstrādes rūpniecībā – 368, transporta un uzglabāšanas nozarē – 334, veselības un sociālā aprūpes nozarē – 206. Minētajās nozarēs apstiprināti vairāk kā puse (53,5 %) no kopējā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita.

2018. gadā pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem kā arodslimības visbiežāk diagnosticētas nervu sistēmas (928) un skeleta – muskuļu - saistaudu sistēmas (529) slimības, kā arī ievainojumu, saindēšanās un citas ārējas iedarbības sekas (188).

2018. gadā 66 % no pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem bija sievietes. Savukārt, vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimību gadījumu skaits ir divās vecuma grupās. Proti, nodarbinātajiem vecumā no 45-54 gadiem konstatēti jauni 669 (jeb 39 %) arodsaslimšanas gadījumi, kā arī nodarbinātajiem vecumā no 55-64 gadiem – 815 (jeb 48%) jauni arodsaslimšanas gadījumi (skat. 25. grafiku).

25. grafiks: 2018. gadā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma (gados)

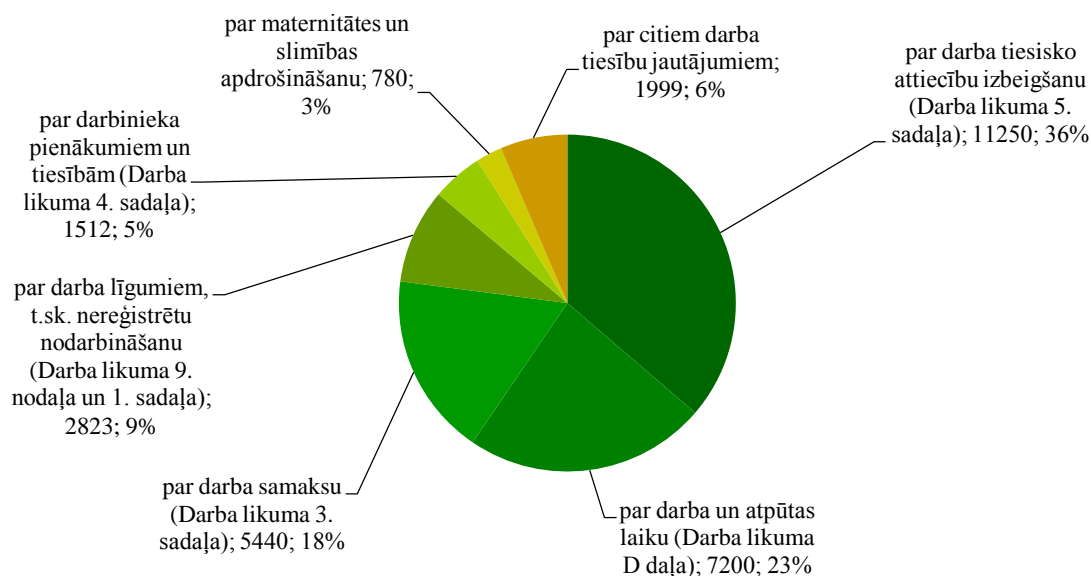
2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

Apjomīgu un būtisku darbu Darba inspekcijas amatpersonas veic, konsultējot visus interesentus Darba inspekcijas birojos un Konsultatīvajā centrā apmeklētāju pieņemšanas laikā, pa konsultatīvo tālruni un elektroniski (t.sk., sociālajos tīklos), kā arī Valsts vienotajā klientu apkalpošanas centrā (Rīgā, Talejas ielā 1).

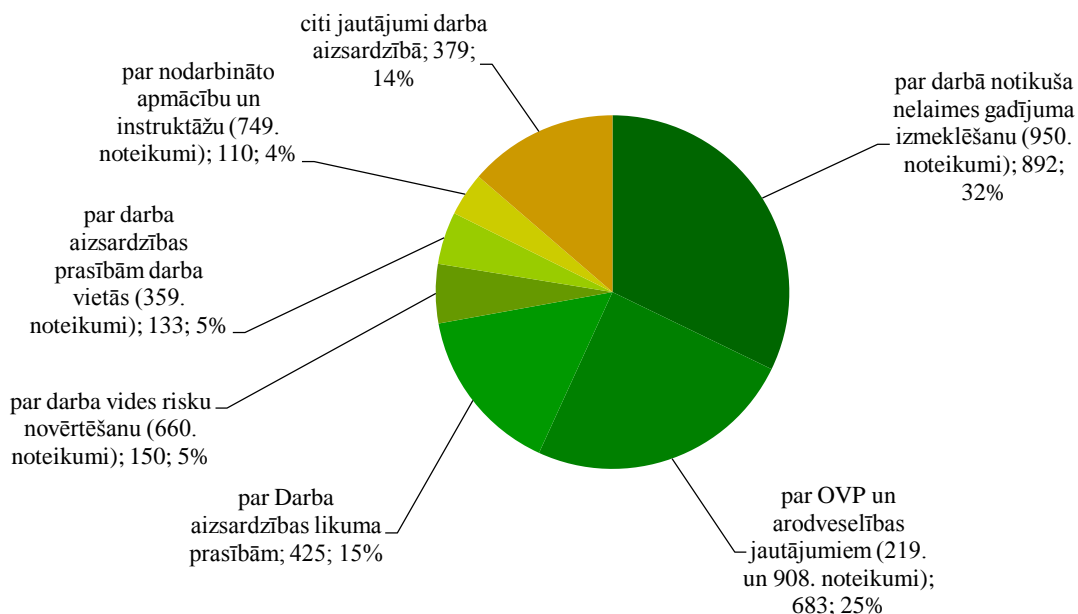
2018. gadā sniegtas konsultācijas 34 177 klientiem, no tiem 64 % bija nodarbinātie, 33 % - darba devēji un 3 % - citi interesenti.

2018. gadā pa konsultatīvo tālruni tika sniegtas 82 % konsultāciju, 13 % konsultāciju tika sniegtas klātienē, bet 5 % - elektroniski. Jāpiebilst, 2018. gadā 451 konsultācija tika sniegta arī Darba inspekcijas sociālo tīklu profilos, kur jautājumi tiek uzdoti, lai atbildi saņemtu ļoti ātri, un tas bija divas reizes vairāk, salīdzinot ar 2017. gadu.

Konsultācijās kopā tika sniegtas atbildes uz 36 339 jautājumiem, no tiem 31 004 - par darba tiesiskajām attiecībām (skat. 26. grafiku), 2 772 - par darba aizsardzību (skat. 27. grafiku) un 2 563 - par citiem jautājumiem.

26. grafiks: 2018. gadā sniegtajās konsultācijās atbildēto jautājumu par darba tiesiskajām attiecībām skaita sadalījums

27. grafiks: 2018. gadā sniegtajās konsultācijās atbildēto jautājumu par darba aizsardzību skaita sadalījums

2018. gadā tika sniegtas arī konsultācijas un skaidrojumi, kā lietot portālā www.latvija.lv pieejamos Darba inspekcijas e-pakalpojumus.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir veicināt sociālo dialogu un veikt pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un nodarbinātajiem, nepieciešamības gadījumā pieaicinot darbinieku pārstāvjus. 2018. gadā Darba inspekcija organizēja vienu sociālo dialogu, kura ietvaros aicināja puses risināt konfliktsituāciju uzņēmumā. Diemžēl sociālā dialoga laikā puses nebija gatavas nekādam kompromisam, pušu diskusijās atklājās vēl citi strīdus jautājumi un savstarpēji konstruktīvus lēmumus nebija iespējams panākt.

Jāpiebilst, ka Darba inspekcija regulāri sniedz konsultācijas arodbiedrībām, lai konflikti tiktu risināti savlaicīgi un konstruktīvi, un tie nesamiltu līdz situācijai, ka jāorganizē sociālais dialogs vai pat jāpiemēro soda sankcijas.

2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu likumu un Ministru kabineta 01.03.2016. noteikumiem Nr.131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" Darba inspekcijas amatpersonas 2018. gadā piedalījās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu objektu apsekošanā un dokumentu (drošības pārskatu, rūpniecisko avāriju novēršanas programmu) izvērtēšanā. Apsekojumi tika veikti saskaņā ar Valsts vides dienesta Uzraudzības departamenta direktores apstiprināto 2018. gada Inspekcijas programmu. Darba inspekcijas amatpersonas piedalījās 44 paaugstinātas bīstamības objektu apsekojumos, kuros konstatēto darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumu (skat. 7. tabulu) novēršanai izsniedza 23 rīkojumus.

7. tabula: 2018. gadā rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu apsekojumos konstatētie pārkāpumi

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	17 (31 %)
MK 15.05.2007. noteikumi Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"	7 (13 %)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	6 (11 %)
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā"	6 (11 %)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	5 (9 %)
MK 09.12.2002. noteikumi Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu"	4 (7 %)
MK 10.06.2003. noteikumi Nr.300 "Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē"	3 (6 %)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	3 (6 %)
MK 29.09.2008. noteikumi nr. 803 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar kancerogēnām vielām darba vietās"	1 (2 %)
MK 20.08.2002. noteikumi nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	1 (2 %)
MK 03.08.2010. noteikumi Nr.713 "Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu"	1 (2 %)
kopā	54 (100 %)

2.5.7. Streiku norises uzraudzība

Atbilstoši Streiku likumam, Streika komitejai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms streika uzsākšanas Darba inspekcijā ir jāiesniedz streika pieteikums. 2018. gadā Darba inspekcijā neviens streiks netika pieteikts.

2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.6.1. Iekšējā kontrole

Lai uzlabotu Darba inspekcijas darbības efektivitāti, kā arī pilnveidotu pamata un atbalsta funkciju nodrošināšanu, 2018. gadā tika veiktas divas tematiskās pārbaudes:

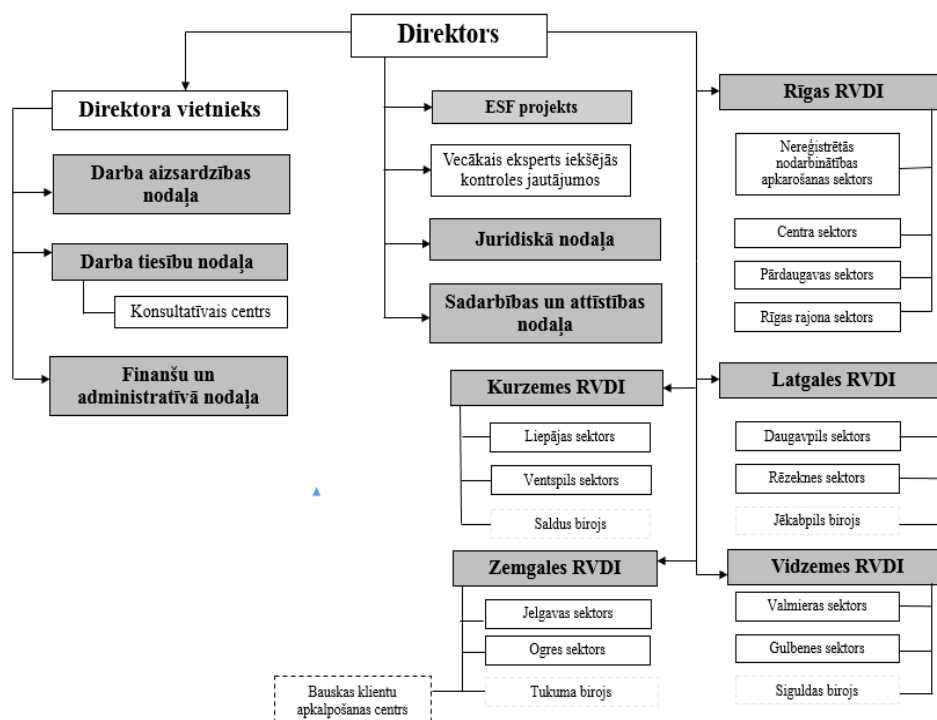
- ✓ četrās RVDI (izņemot Rīgas RVDI) tika veikta tematiskā pārbaude, kuras ietvaros tika analizēta inspicēšanas procesā sagatavoto dokumentu iekšējā saskaņošana gan manuālā, gan elektroniskā veidā, kā arī paša saskaņošans procesa atspoguļošana Darba inspekcijas Informatīvajā sistēmā; tematiskās pārbaudes rezultātā atbildīgajām amatpersonām tika sniegti 14 ieteikumi; 2019. gadā šāda pārbaude tiks veikta arī Rīgas RVDI, un tās noslēgumā tiks organizēts darba seminārs par iekšējās kontroles aktivitātēm un labo praksi visiem RVDI struktūrvienību vadītājiem;
- ✓ pārbaude par pretkorupcijas pasākumu īstenošanu Darba inspekcijā, kuras laikā tika monitorēta Darba inspekcijā strādājošo publiski pieejamajās deklarācijās sniegtās informācijas atbilstība normatīvo aktu prasībām, t. sk., arī amatu savienošanas atļaujas, kā arī noteikta ienākumu un parādsaistību proporcija amatpersonām, kas nodarbinātas korupcijas riskam pakļautos amatos; pārbaudes rezultātā sniegti 9 ieteikumi procesa pilnveidošanai.

2018. gadā preventīvi tika uzraudzīta un veicināta 119 Darba inspekcijas amatpersonu (86 % no ierēdņu kopskaita) periodisko paškontroles testu veikšana Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājaslapā, kā arī koordinēta 79 amatpersonu apmācība interešu konflikta un pretkorupcijas jomā dažādos tematiskos apmācībasursos.

Darba inspekcijas risku vadības monitoringa ietvaros 2018. gadā tika aktualizēts „Valsts darba inspekcijas risku pārvaldības stratēģiskais plāns” 2019. - 2021. gadam. Minētajā plānā pasākumu veidā tika ietverti pamatā visi riska faktori neatkarīgi no to prioritātes, jo tie gan tiešā, gan netiešā veidā var ietekmēt Darba inspekcijas izvirzīto mērķu sasniegšanu. Vienlaicīgi, atbilstoši 2018. gada aktualitātēm tika papildināts arī Darba inspekcijas risku reģistrs.

2.6.2. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru 2018. gadā veidoja Darba inspekcijas pārvalde un piecas RVDI (skat. 1. attēlu).

1. attēls: Darba inspekcijas struktūra 2018. gadā (pirms izmaiņām)

2018. gada decembrī Darba inspekcijas struktūrā tika veiktas izmaiņas – izveidots vēl viens direktora vietnieka amats. Amats izveidots esošā finansējuma un amata vietu skaita ietvarā. Ņemot vērā straujo darba uzdevumu, kas saistīti ar projektu realizāciju un starptautisko sadarbību, pieaugumu, starp direktora vietniekiem tika sadalītas atbildības jomas, nosakot šādus amatu mērķus:

- 1) vienam vietniekam - nodrošināt tiesiskumu, ieviešot politiku darba tiesību un darba aizsardzības jomā, un pārraudzīt pakļautībā esošo struktūrvienību (Juridiskā nodaļa, Darba tiesību nodaļa un Darba aizsardzības nodaļa) darbību;
- 2) otram vietniekam - nodrošināt politikas darba tiesību un darba aizsardzības jomā ieviešanu, realizējot ES struktūrfondu un citus projektus un Aģentūras nacionālā Kontaktpunkta darbību, un pārraudzīt pakļautībā esošo struktūrvienību (ESF projekts, Sadarbības un attīstības nodaļa un Finanšu un administratīvā nodaļa) darbību.

3. Personāls

3.1. Informācijas par personālu

2018. gadā Darba inspekcijā vidējais amata vietu skaits bija 189,6. Faktiskais vidējais nodarbināto skaits – 163, no tiem 131 (vidēji) bija valsts civildienesta ierēdņi un 31,5 (vidēji) darbinieki.

8. tabula: 2018. gadā Darba inspekcijā strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc vecuma

vecuma grupa	strādājošo skaits
līdz 20 gadiem	0
20 – 29 gadi	21
30 – 39 gadi	61
40 – 49 gadi	45
50 – 59 gadi	26
60 – 69 gadi	19
70 gadi un vairāk	2

Darba inspekcijas personāla mainības līmenis 2018. gadā bija 21 % un vidējais vakanču skaits – 22. 2018. gadā Darba inspekcijā kopā pieņemti 15 darbinieki, bet atbrīvoti 19 darbinieki. Vislielākā darbinieku mainība bija Rīgas RVDI, kurā pieņemti 6 darbinieki, un atbrīvoti arī 6. Darba inspekcijā 73 % darbinieku strādā vairāk kā trīs gadus, kas ļauj nodrošināt zināšanu un labās prakses pārmantošanu. 97,6 % nodarbināto ir augstākā izglītība, 2,4 % - vidējā izglītība.

3.2. Amatpersonu apmācība

Nodarbināto apmācība ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē gan Darba inspekcijas darbības un sniegto pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti kopumā, gan nodarbināto individuālo profesionālo izaugsmi. Darba inspekcija organizē apmācības gan jaunpieņemtajām amatpersonām, gan jau pieredzējušiem inspektoriem.

Darba inspekcijas jauno inspektoru apmācības mērķis ir nodrošināt vispārējo pamatapmācību (A modulis). 2018. gadā tika veikta kārtējā jaunpieņemto Darba inspekcijas amatpersonu apmācība, kurā A moduļa mācību vielu apguva 11 jaunpieņemtie darba inspektori. Mācību programmā tika iekļauta informācija par Darba inspekcijas misiju un vīziju, Darba aizsardzības likumu un ar to saistītajiem normatīvajiem aktiem, darba tiesību sistēmu, Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāžu pielietojumu, administratīvo procesu iestādē, dokumentu noformēšanu, kā arī efektīvu komunikāciju ar klientiem un žurnālistiem u.c. Apmācības īstenoja Darba inspekcijas pārvaldes nodaļu speciālisti, pārstāvji no LM un citām valsts pārvaldes iestādēm, kā arī iepirkuma konkursa „Valsts darba inspekcijas amatpersonu un darbinieku apmācību A moduļa 4. un 5. nedēļas aktualizācija un īstenošana” uzvarētājs.

2018. gadā 85 Darba inspekcijas amatpersonas piedalījās arī šādās Valsts administrācijas skolas piedāvātajās mācību programmās (viena amatpersona var būt piedalījies vairākās mācību programmās):

- ✓ „Konsultē vispirms” principa ieviešana (40 darbinieki);

- ✓ klientu apkalpošanas prasmju pilnveide (30 darbinieki);
- ✓ korupcijas mazināšana un interešu konflikta novēršana (48 darbinieki);
- ✓ datu analīze (5 darbinieki).

Būtiska Darba inspekcijas amatpersonu vispārējo, specializēto un tālākizglītības apmācību daļa tika organizēta ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ietvaros (skat. 2.3. nodaļu).

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Nozīmīgs Darba inspekcijas darbības virziens ir sabiedrības informēšana. Turklāt būtiski ir komunicēt ar sabiedrību, izmantojot mūsdienīgus saziņas līdzekļus, kādi ir sociālie tīkli un internets. Tie ļauj ne tikai ātri un nepastarpināti sasniegt ziņu gala adresātu, bet nodrošina arī tūlītēju atgriezenisko saiti, ir efektīvi un izmantojami bez maksas.

2018. gadā Darba inspekcijas uzturētā mājaslapa www.stradavesels.lv tika aktīvi papildināta ar dažādiem informatīvi skaidrojošajiem materiāliem un esošie interaktīvie rīki tika papildināti ar jaunu saturu. Zināšanu pārbaudes rīkam "Lineāls" tika pievienotas 2 jaunas tēmas. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, kad visas tēmas bija saistītas ar darba aizsardzību, 2018. gadā pievienotās tēmas bija par darba tiesībām – par ikgadējiem atvaļinājumiem un #Atkrāpies! (skat. tekstā tālāk par kampaņu #Atkrāpies!). 2018. gadā zināšanu pārbaudes rīka "Lineāls" 26 testi kopā bija lietoti 12 500 reizes, kurās 55 % atbildes bija pareizas. Savukārt, risku spēlei "Atpazīsti bīstamību" 2018. gadā tika pievienoti 33 jauni attēli. Risku spēli kopā bija spēlējuši 77 311 spēlētāji, no attēlos redzamajām bīstamajām un neveselīgajām situācijām pareizi atrodot 74 %.

2018. gadā mājaslapai www.stradavesels.lv kopā bija 219 260 skatījumi (2017. - 195 741), 59 262 apmeklētāji (2017. - 48 859), bet vidējais mājaslapā pavadītais laiks 3:10 (2017. - 3:36 minūtes). Mājaslapā pavadītais laiks samazinās jau otro gadu pēc kārtas un, domājams, ka tas ir saistāms ar vairākiem aspektiem - būtisks mājaslapā pavadītā laika pieaugums 2016. gadā bija saistīts ar daudzu jaunu zināšanu pārbaudes rīka "Lineāls" testu publicēšanu, kuru pildīšanai un atbilžu meklēšanai bija nepieciešams vairāk laika, bet 2018. gadā tika izveidoti tikai 2 jauni testi. Savukārt, 2018. gadā www.stradavesels.lv tika publicēta informācija par ESF projekta "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" ietvaros organizētajiem semināriem, kuros interesenti savu dalību arī varēja pieteikt turpat mājaslapā. Laiks, kas bija jāpavada mājaslapā, lai pieteiktos semināram bija salīdzinoši īss, tāpēc samazinājās arī vidējais mājaslapā pavadītais laiks.

2018. gadā Darba inspekcija turpināja uzturēt un ievietot aktuālo informāciju:

- ✓ mājaslapā www.vdi.gov.lv;
- ✓ Aģentūras Latvijas Kontaktpunkta mājaslapā www.osha.lv;
- ✓ Darba inspekcijas Facebook profilā, kuram bija 11 222 sekotāji (2017. – 7191);
- ✓ Twitter kontā @darbainspekcija, kuram bija 1 432 sekotāji un 6 415 tvīti (2017. – 1 303 sekotāji un 5 541 tvīti);
- ✓ Twitter kontā @darbaizsardziba, kuram bija 1 012 sekotāji un 11 100 tvīti (2017. – 994 sekotāji un 9 849 tvīti);
- ✓ Darba inspekcijas Youtube kanālā;
- ✓ Darba inspekcijas Slideshare kontā.

2018. gadā turpināja pieaugt iedzīvotāju aktivitāte sociālajos tīklos, arvien vairāk cilvēku uzdeva sev neskaidros jautājumus par darba tiesībām un darba aizsardzību, iesaistījās diskusijās, sūtīja foto, lai ziņotu par bīstamām situācijām u.c. 2018. gadā iedzīvotāji sociālajos tīklos uzdeva kopā 451 jautājumu (2017. - 225, 2016. gadā – 138). Tāpat ikviens varēja nosūtīt savus jautājumus darba tiesībās un darba aizsardzībā uz vienoto Darba inspekcijas e-pasta adresi info@vdi.gov.lv, lai saņemtu konsultāciju vai skaidrojumu.

2018. gadā kā nozīmīga aktivitāte sabiedrības informēšanas jomā īpaši jāakcentē Darba inspekcijas iesaistīšanās valsts pārvaldes sociāli informatīvajā kampaņā jeb pretkrāpšanas kustībā #Atkrāpies!⁹, kuras organizatori ir Finanšu ministrija (FM) un VID. Kampaņas galvenais mērķis ir cīnīties pret krāpšanos un ēnu ekonomiku. Kampaņā īpaša uzmanība tiek pievērsta preventīvajiem pasākumiem, tostarp sabiedrības informētības un izpratnes veicināšanai par krāpniecības daudzpusību, 2018. gadā īpaši izceļot darba attiecību kultūru. 2018. gada kampaņas ietvaros Darba inspekcija sadarbojās ar FM, gan veidojot kopīgos vēstījumus, gan plānojot aktivitātes. 2018. gadā kampaņā īpaši tika uzrunāti jaunieši vecumā no 16 līdz 24 gadiem, norādot 5 apsvērumus, kas viņiem būtu jāņem vērā, veidojot darba attiecības ar potenciālo darba devēju. Bez tradicionālajiem mediju pasākumiem (preses konference, preses relīze) un aktivitātēm sociālajos tīklos, kampaņā tika iesaistīti arī influenceri.

2018. gadā Darba inspekcija kampaņas #Atkrāpies! ietvaros:

- ✓ piedalījās sarunu festivālā “Lampa”;
- ✓ piedalījās kustības Junior Achievement rīkotajā jauniešu pasākumā „Uzdrīksties uzvarēt”;
- ✓ piedalījās LBAS organizētajā konkursā profesionālo skolu audzēkņiem "PROFS 2018”;
- ✓ sadarbībā ar FM un VID izveidoja jaunu zināšanu pārbaudes rīka “Lineāls” testu par #Atkrāpies! tēmu (darba tiesībās);
- ✓ izveidoja galda spēli par darba kultūru ar #Atkrāpies! vizuālo identitāti, kas balstīta uz ALIAS spēles principiem; spēle tika veiksmīgi izmantota pasākumos, lai pievērstu #Atkrāpies! tēmai uzmanību, kā arī kampaņas reklamēšanai;
- ✓ izgatavoja 52 dažādas infografikas par #Atkrāpies! tēmu, kas bija pieejamas dažādu kampaņas pasākumu dalībniekiem.

2018. gadā kampaņa #Atkrāpies! tika pārstāvēta un prezentēta arī starptautiski. Darba inspekcija iepazīstināja un stāstīja par kampaņu ES neregistrētās nodarbinātības ekspertiem un citu valstu darba inspekciju pārstāvjiem konferencēs Lietuvā un Beļģijā. Savukārt, Finanšu ministrija un komunikācijas aģentūra A.W.Olsen & Partners/Scholz & Friends pārstāvēja kampaņu vairākos starptautiskos konkursos. Kampaņa ieguva 3 augstus apbalvojumus, t.sk. *IPRA Golden World Awards (GWA) 2018* - par labāko sadarbību starp valsts sektoru un aģentūru pretkrāpšanas kampaņas realizēšanā. Jāuzsver, ka tas ir augstākais apbalvojums sabiedrisko attiecību jomā.

Darba inspekcija sabiedrības informēšanai organizēja dažāda formāta seminārus un diskusijas (par *OiRA* rīku, par darba aizsardzību uzkopšanas pakalpojumu sniedzējiem, par darba tiesībām vidusskolēniem u.c.). Darba inspekcijas amatpersonas arī kā lektori piedalījās semināros, konferencēs un izstādēs, kurus organizēja valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas un/vai sociālie partneri („Livonijas darba tirgus”, Vidzemes uzņēmumu dienas, Baltijas vides forums u.c.).

2018. gadā ar Aģentūras finansiālu atbalstu tika izstrādāti 2 jauni *OiRA* rīka moduļi – nelielām ārstu praksēm un aptiekām. Šobrīd Latvijā jau ir pieejami 13 *OiRA* rīka moduļi, ko mazo un vidējo uzņēmumu darba devēji bez specifiskām priekšzināšanām var bez maksas izmantot sava uzņēmuma darba vides novērtēšanai

⁹ Sociāli informatīvā kampaņa jeb pretkrāpšanās kustība #Atkrāpies! tiek īstenota vairākus gadus pēc kārtas.

un piemērotāko darba aizsardzības pasākumu plānošanai. Lai *OiRA* rīku popularizētu un arī mācītu, kā to lietot, tika organizēti dažādi sabiedrības informēšanas pasākumi - bezmaksas semināri reģionos un ieraksti sociālajos tīklos, kā arī preses konference ar influenceru iesaisti un sponsorēta reklāmas kampaņa sociālajos tīklos. Kopumā 2018. gadā *OiRA* rīkam bija 5 405 lietotāji, kas bija veikuši 6 787 novērtējumus (2017. - 4310 lietotāji un 5 359 novērtējumi).

2018. gadā turpinājās darbs, lai ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ietvaros izveidotu 10 jaunus *OiRA* rīka moduļus bīstamo nozaru uzņēmumiem.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību (skat. 2.4. un 4.1. nodaļu), savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kuru veido darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomā kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī RSU DDVVI. 2018. gadā notika divas Informācijas padomes sanāksmes. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri – LBAS un LDDK – Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenotajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprite starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām – nodarbinātajiem un darba devējiem.

Jāpiebilst, ka Darba inspekcija ar LBAS un LDDK sadarbojas arī ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ietvaros (skat. 2.3. nodaļu).

Darba inspekcijai jau vairāku gadu garumā ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūtu gan kopīgi informējot par aktuāliem nozares jautājumiem, gan organizējot seminārus, īpaši par labās prakses piemēriem uzņēmumos, kura tika turpināta arī 2018. gadā.

Darba inspekcija sadarbojas ar konkrētu nozaru nevalstiskajām organizācijām. 2018. gadā Darba inspekcija un Latvijas Būvuzņēmēju partnerība vienojās par sadarbību darba kultūras līmeņa paaugstināšanā būvobjektos, lai efektīvāk vērstu būvnieku uzmanību uz darba aizsardzības jautājumiem, kas ietekmē nodarbināto veselību un dzīvību. Darba inspekcijas amatpersonas vairākkārt tikās ar Latvijas Būvuzņēmēju partnerības pārstāvjiem un biedriem. Tikšanās laikā Darba inspekcija informēja par plānoto tematisko pārbaudi būvniecībā (skat. 1.4.2. nodaļu), kā arī tika pārrunāta EDLUS aplikācijas ieviešana. Tāpat Darba inspekcijas amatpersonas sniedza savus komentārus un atbalstu Latvijas Būvuzņēmēju partnerībai darba aizsardzības videoinstruktāžas par to, kā droši strādāt būvobjektā, veidošanā.

2018. gadā Darba inspekcija uzsāka sadarbību ar Viesnīcu un restorānu asociāciju, iecerēts, ka 2019. gadā Viesnīcu un restorānu asociācijas organizētajos pasākumos Darba inspekcijas amatpersonas sniegs informatīvu atbalstu, akcentējot uzmanību uz nozares darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību problēmjautājumiem, īpaši neregistrētas nodarbinātības samazināšanas kontekstā.

2018. gada beigās Darba inspekcijas amatpersonas tikās ar Darba aizsardzības kompetento institūciju biedrības pārstāvjiem. Tikšanās laikā tika pārrunātas identificētās problēmas, kas saistītas ar atšķirīgu normatīvo aktu prasību

piemērošanas interpretāciju, un meklēti iespējamie risinājumi darba aizsardzības pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanai.

Darba inspekcija regulāri piedalās Pasaules bankas aptaujā “Doing business”, sniedzot informāciju par darba tiesisko regulējumu Latvijā.

2018. gadā Darba inspekcija piedalījās trīs starptautisku projektu īstenošanā.

- ✓ 2018. gada martā ar konferenci Briselē noslēdzās starptautiskais projekts “Administratīvās sadarbības uzlabošana ar transnacionālās koordinācijas aktivitātēm” par nosūtītajiem darbiniekiem. Projekta tiešais mērķis bija uzlabot dalībvalstu transnacionālo sadarbību, stiprinot kontrolējošo institūciju sadarbību. Īpaša uzmanība tika pievērsta būvniecībai, lauksaimniecībai un pagaidu darbinieku aģentūrām. Darba inspekcija projekta ietvaros sadarbojās ar Somijas un Zviedrijas institūcijām, uzraugot un kontrolējot būvniecības nozari.
- ✓ Sadarbībā ar Francijas Darba, nodarbinātības un profesionālās apmācības nacionālo institūtu 2018. gada jūnijā tika iesniegts jauns pieteikums starptautiskajam projektam “Transnacionālās sadarbības palielināšana nosūtīto darbinieku jomā”. Projekta mērķis ir uzlabot Direktīvas 96/71/EK un Direktīvas 2014/67/ES prasību par strādājošo norīkošanu darbā, kas saistītas ar pakalpojumu sniegšanu, ieviešanu praksē ES dalībvalstīs. Īpaša uzmanība tiks pievērsta būvniecības un lauksaimniecības nozarei, un pagaidu darbinieku nodarbinātības aģentūrām. Projekts tiks īstenots 2019. – 2020. gadā.
- ✓ Sadarbībā ar Zviedrijas Darba vides pārvaldi 2018. gada jūlijā tika iesniegts pieteikums starptautiskajam projektam par nedeklarēto darbu. Projekta ietvaros iesaistītās institūcijas apmainīsies ar informāciju par aktivitātēm nedeklarētā darba apkarošanā un labas prakses piemēriem, sagatavos informatīvos materiālus, kā arī veiks kopīgus pārrobežu uzņēmumu apsekojumus Ziemeļvalstīs un Baltijas valstīs. Projekts tiks īstenots 2019. – 2020. gadā.

5. Plāni 2019. gadam

2018. gada 13. martā labklājības ministrs Jānis Reirs apstiprināja Valsts darba inspekcijas darbības stratēģiju 2018. – 2019. gadam, kurā izvirzītas Darba inspekcijas prioritātes:

- ✓ preventīvs un efektīvs, risku un situācijas analīzē balstīts atbilstības nodrošināšanas process, veicinot drošu, veselībai nekaitīgu un tiesisku darba vidi;
- ✓ klientorientēta konsultāciju un Darba inspekcijas pakalpojumu sniegšana, sabiedrības informētības palielināšana darba tiesību un darba aizsardzības jomā, veicinot preventīvās kultūras veidošanos;
- ✓ Darba inspekcijas profesionālās kompetences un darba metožu attīstība, nodrošinot mūsdienīgu, efektīvu un darba vides izmaiņām pielāgotu atbilstības nodrošināšanas sistēmu.

2019. gadā Darba inspekcija īstenos budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultātos rādītājus:

- ✓ kopā veicamais uzņēmumu apsekojumu skaits – 10 000;
- ✓ apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 2 000, no tiem vismaz 25 % apsekojumu ir rezultatīvi;
- ✓ atkārtoto apsekojumu skaita īpatsvars uzņēmumos, kuros konstatēts paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 10 %;
- ✓ preventīvo apsekojumu darba aizsardzībā skaits – 3 000, no tiem 600 apsekojumi tiks veikti 4 tematisko pārbaužu ietvaros;
- ✓ atkārtoto apsekojumu skaita īpatsvars uzņēmumos, kuros ir konstatēti pārkāpumi – 5 %;
- ✓ uzņēmumos novērsto darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības pārkāpumu skaita īpatsvars no visiem Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem darba tiesībās un darba aizsardzībā – 76 %;
- ✓ 1 ES ikgadējā sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem (200 izglītotas personas);
- ✓ sabiedrības izglītošanas pasākumos par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (semināri, konferences, diskusijas u.c.) izglītotas 650 personas;
- ✓ 1 350 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem, t.sk., neregistrēto nodarbinātību (preses relīzes, preses brīfingi, publikācijas drukātajos un elektroniskajos medijos, intervijas TV un radio).

2019. gadā Darba inspekcija turpinās dalību starptautiskos projektos:

- ✓ “Transnacionālās sadarbības palielināšana nosūtīto darbinieku jomā” sadarbībā ar Francijas Darba, nodarbinātības un profesionālās apmācības nacionālo institūtu;
- ✓ „Nedeklarētā darba problēmu risināšana Ziemeļvalstīs” sadarbībā ar Zviedrijas Darba vides pārvaldi.

**Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes
gadījumiem darbā 2018. gadā**

1.	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa RVDI	Kopā		Tajā skaitā			
		reģionālā Valsts darba inspekcija		Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
	Rīgas RVDI	818	954	71	78	7	10
	Kurzemes RVDI	256	280	28	26	4	4
	Latgales RVDI	192	227	25	22	3	2
	Vidzemes RVDI	306	312	42	39	4	7
	Zemgales RVDI	344	418	40	44	3	7
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

2.	Nelaiimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa nozarēm	Kopā		Tajā skaitā			
		nozare		Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	80	111	16	26	3	8
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	54	69	10	15	1	2
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	25	41	6	11	2	6
03	Zivsaimniecība	1	1	0	0	0	0
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	15	11	3	3	0	2
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	15	10	3	3	0	1
09	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības	0	1	0	0	0	1
C	Apstrādes rūpniecība	642	663	57	33	1	5
10	Pārtikas produktu ražošana	81	95	11	4	0	1
11	Dzērienu ražošana	14	10	0	1	0	0
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	6	10	0	0	0	0
14	Apģērbu ražošana	11	16	0	0	0	0
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	218	212	27	11	1	2
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	5	3	0	0	0	0
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	4	7	0	1	0	0
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	9	3	1	1	0	0
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana	8	9	1	1	0	1
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	16	21	1	2	0	0
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	85	102	5	4	0	0
24	Metālu ražošana	9	12	0	1	0	0
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	77	76	3	6	0	1
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	1	0	0	0	0	0
27	Elektrisko iekārtu ražošana	3	13	0	0	0	0
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	9	16	1	0	0	0
29	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	15	19	1	0	0	0
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	5	3	0	0	0	0
31	Mēbeļu ražošana	49	24	2	0	0	0
32	Cita veida ražošana	0	7	0	0	0	0

33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	17	5	4	1	0	0
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	19	20	2	5	0	0
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	19	20	2	5	0	0
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	34	34	2	3	0	1
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	4	8	0	1	0	0
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	1	4	0	1	0	0
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	28	22	2	1	0	1
39	Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi	1	0	0	0	0	0
F	Būvniecība	151	190	39	38	5	4
41	Ēku būvniecība	60	63	15	19	4	1
42	Inženierbūvniecība	41	55	9	6	0	2
43	Specializētie būvdarbi	50	72	15	13	1	1
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	206	272	9	18	2	2
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	23	20	3	3	1	0
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	32	46	4	5	0	2
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	151	206	2	10	1	0
H	Transports un uzglabāšana	257	314	26	38	8	7
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	97	120	15	20	4	4
50	Ūdens transports	6	9	2	1	0	0
51	Gaisa transports	21	21	0	0	0	0
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	106	115	6	9	4	3
53	Pasta un kurjeru darbība	27	49	3	8	0	0
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	44	50	1	1	1	0
55	Izmitināšana	8	13	0	0	0	0
56	Ēdināšanas pakalpojumi	36	37	1	1	1	0
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	9	15	2	4	0	0
58	Izdevējdarbība	2	3	0	0	0	0
59	Kinofilmu, video filmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšana	1	1	0	1	0	0
60	Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide	2	2	1	0	0	0
61	Telekomunikācija	2	6	0	2	0	0
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	1	2	1	1	0	0
63	Informācijas pakalpojumi	1	1	0	0	0	0
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	2	6	0	2	0	0
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	2	4	0	2	0	0
65	Apdrošināšana, pārāpdrošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	0	2	0	0	0	0
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	15	25	0	3	0	0
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	15	25	0	3	0	0
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	13	21	3	1	0	1
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	0	1	0	0	0	1

70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās	0	1	0	0	0	0
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	3	5	1	0	0	0
72	Zinātniskās pētniecības darbs	3	3	0	0	0	0
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	1	1	1	0	0	0
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	6	9	1	0	0	0
75	Veterinārie pakalpojumi	0	1	0	1	0	0
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	68	57	4	4	0	0
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	4	0	0	0	0	0
78	Darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	5	9	0	1	0	0
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	36	23	0	0	0	0
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	16	24	3	3	0	0
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	7	1	1	0	0	0
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	131	143	18	13	0	0
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	131	143	18	13	0	0
P	Izglītība	51	46	11	5	0	0
85	Izglītība	51	46	11	5	0	0
Q	Veselība un sociālā aprūpe	152	157	9	5	0	0
86	Veselības aizsardzība	127	127	7	3	0	0
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	18	26	0	1	0	0
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	7	4	2	1	0	0
R	Māksla, izklaide un atpūta	13	31	2	5	0	0
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	9	11	1	3	0	0
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	1	8	0	1	0	0
92	Azartspēles un derības	0	4	0	0	0	0
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	3	8	1	1	0	0
S	Citi pakalpojumi	14	24	2	2	1	0
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	3	4	0	0	0	0
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	11	20	2	2	1	0
U	Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība	0	1	0	0	0	0
99	Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība	0	1	0	0	0	0
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

3.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa uzņēmuma grupām	Tajā skaitā					
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
	līdz 5 strādājošiem	53	60	19	20	9	8
	no 6 līdz 49 strādājošiem	270	295	48	55	4	10
	no 50 līdz 249 strādājošiem	529	597	65	57	6	7
	no 250 līdz 499 strādājošiem	291	320	23	19	1	2
	500 strādājošie un vairāk	773	919	51	58	1	3
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

4. Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa profesijām							
	profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
		2017	2018	Smagi		Letāli	
				2017	2018	2017	2018
1	VADĪTĀJI	43	34	11	8	0	1
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	10	9	6	2	0	1
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	14	10	2	2	0	0
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	17	13	3	3	0	0
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	2	2	0	1	0	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	131	137	10	11	0	1
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	12	16	1	1	0	0
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	43	27	1	2	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	39	38	5	3	0	0
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	23	37	2	4	0	1
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	1	0	0	0	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūraslietu vecākie speciālisti	13	19	1	1	0	0
3	SPECIĀLISTI	144	202	11	14	1	3
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	51	61	5	7	1	3
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	24	36	1	1	0	0
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	60	84	5	3	0	0
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	8	18	0	2	0	0
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	1	3	0	1	0	0
4	KALPOTĀJI	70	107	4	14	0	0
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	1	5	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	7	14	1	1	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	38	47	1	7	0	0
4.4	Citi kalpotāji	24	41	2	6	0	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNICĪBAS DARBINIEKI	229	303	13	12	0	1
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	76	90	6	2	0	0
5.2	Tirdzniecības darbinieki	65	115	0	7	0	1
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	51	67	5	0	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	37	31	2	3	0	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	19	39	9	10	1	4
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	12	17	4	2	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	7	22	5	8	1	4
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEMI UN AMATNIEKI	481	486	51	47	4	6
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	102	119	16	12	2	2
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	191	153	17	14	1	2
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	5	8	0	1	0	0
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	43	54	8	10	1	1

7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	140	152	10	10	0	1
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	376	424	48	49	8	7
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	142	136	19	5	0	2
8.2	Montieri	18	20	2	2	0	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	216	268	27	42	8	5
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	423	459	49	44	7	7
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	33	51	2	6	0	0
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	29	34	4	7	1	2
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transpota strādnieki	295	308	36	28	6	3
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	17	18	1	1	0	0
9.6	Atkritumu savācēji un citu viekāršo profesiju strādnieki	49	48	6	2	0	2
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

5.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	ievadinstruktāža	Kopā		Tajā skaitā			
		2017	2018	Smagi		Letāli	
	veikta	1846	2118	192	195	14	23
	nav veikta	70	73	14	14	7	7
	kopā	1916	2191	206	209	21	30
	instruktāža darba vietā	Kopā		Tajā skaitā			
		2017	2018	Smagi		Letāli	
	veikta	1891	2155	194	197	14	24
	nav veikta	25	36	12	12	7	6
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

6.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
		2017	2018	Smagi		Letāli	
	līdz 1 gadam	677	762	78	70	13	10
	no 1 līdz 3 gadiem	554	653	57	56	6	12
	no 4 līdz 10 gadiem	417	495	39	55	2	7
	no 11 līdz 15 gadiem	126	134	10	10	0	0
	no 16 līdz 20 gadiem	59	77	7	11	0	1
	virs 20 gadiem	83	70	15	7	0	0
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

7. Nelaiimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc dzimuma							
	dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
	sievietes	613	753	45	44	0	1
	vīrieši	1303	1438	161	165	21	29
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

8. Nelaiimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc vecuma (gados)							
	vecums (gados)	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
	līdz 18 gadiem	5	7	0	0	0	1
	no 18 līdz 24 gadiem	248	262	15	5	2	0
	no 25 līdz 34 gadiem	459	493	35	24	7	4
	no 35 līdz 44 gadiem	346	448	32	40	2	9
	no 45 līdz 54 gadiem	416	470	48	56	3	8
	no 55 līdz 64 gadiem	372	429	60	69	7	7
	virs 65 gadiem	70	82	16	15	0	1
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

9. Nelaiimes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem							
	mēnesis	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
	janvāris	207	210	20	13	1	4
	februāris	147	171	15	21	2	2
	marts	149	190	19	14	2	5
	aprīlis	147	134	10	15	3	2
	maijs	150	178	13	13	2	1
	jūnijs	140	196	14	13	1	2
	jūlijs	174	200	24	18	1	1
	augusts	174	196	20	20	4	3
	septembris	154	188	20	23	2	3
	oktobris	163	181	14	16	1	3
	novembris	156	181	17	14	1	1
	decembris	155	166	20	29	1	3
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

10. Nelaiimes gadījumu sadalījums pēc nelaiimes gadījumu cēloņiem							
	nelaiimes gadījumu cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	149	154	41	37	3	11
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	26	23	18	11	0	4
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	24	25	5	4	0	2
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	20	6	4	0	0	1
	Šauras vai nepiemērotas telpas	10	11	0	0	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	23	31	3	5	0	0
	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	21	27	8	9	2	2

	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	25	31	3	8	1	2
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	1682	1858	148	176	18	19
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	626	682	65	81	6	10
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	26	55	6	10	3	3
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	106	98	10	12	3	3
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	10	8	3	0	1	0
	Nepietiekoša uzmanība	762	850	45	52	2	0
	Darbs alkohola reibumā	13	18	4	11	3	2
	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	139	147	15	10	0	1
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	251	284	85	76	22	22
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	56	41	25	20	5	9
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	73	66	42	36	10	8
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	29	55	3	4	2	0
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	3	2	2	1	0	0
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	30	28	8	5	1	3
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	39	73	2	4	0	1
	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	20	17	3	6	4	1
	Trūkumi darba laika sadalījumā	1	2	0	0	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	72	99	17	20	2	2
	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	72	99	17	20	2	2
5	Vardarbība (uzbrukumi)	82	114	6	3	0	1
	Vardarbība (uzbrukumi)	82	114	6	3	0	1
6	Pārējie	127	182	16	17	2	7
	Pārējie	127	182	16	17	2	7
	kopā	2363	2691	313	329	47	62

11.	Nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc traumēšanas faktoriem						
	traumēšanas faktori	Kopā		Tajā skaitā			
		2017	2018	Smagi		Letāli	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
00	Nav informācijas	0	3	0	0	0	2
10	Elektrostrāvas iedarbība, saskare ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām	37	72	2	5	1	3
11	Saskare ar elektrisko dzirksteli, zibens iedarbība	0	5	0	0	0	0
12	Elektrostrāvas iedarbība (saskare ar elektriskiem kontaktiem)	4	6	0	1	1	1
13	Saskare ar atklātu uguni, degošu priekšmetu vai vidi	20	30	1	1	0	0
15	Saskare ar indīgām vielām, ieelpojot tās	2	6	0	1	0	1
16	Saskare ar indīgām vielām, absorbējot tās	6	17	1	1	0	1
17	Saskare ar indīgām vielām, norijot tās	0	1	0	0	0	0
19	Citi	5	7	0	1	0	0
20	Noslīkšana, iegrimšana, ietīšana	5	7	1	4	4	3
21	Noslīkšana šķidrumā	3	3	0	1	3	2
22	Aprakšana cietā vielā	1	4	1	3	0	1
29	Citi	1	0	0	0	1	0
30	Horizontāla vai vertikāla sadursme ar stacionāru objektu (cilvēks kustībā)	545	786	94	118	3	3
31	Sasitums pēc kritiena no augstuma	167	215	49	62	3	2
31.	Sasitums, kas gūts pakrītot (vertikālā kustībā)	665	447	77	47	2	1
32	Sadursme ar stacionāru objektu (horizontālā kustībā)	89	113	4	9	0	0

39	Citi	8	11	0	0	0	0
40	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība	350	509	45	55	8	13
41	Lidojoša priekšmeta iedarbība	54	89	6	11	0	2
42	Krītoša priekšmeta iedarbība	143	199	22	21	6	7
43	Piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	13	14	0	2	0	1
44	Rotējoša, kustībā esoša priekšmeta iedarbība	74	99	4	3	0	1
45	Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, arī transportlīdzekļiem (cietušais kustībā)	59	103	13	18	2	2
49	Citi	7	5	0	0	0	0
50	Saskare ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu	213	258	4	3	0	1
51	Saskare ar asu priekšmetu (naži, asmeņi)	152	194	4	2	0	1
52	Saskare ar smailu priekšmetu (naglas, adatas)	27	34	0	1	0	0
53	Saskare ar nelīdzenu raupju priekšmetu	28	29	0	0	0	0
59	Citi	6	1	0	0	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana	197	234	16	16	2	3
61	Ievilkšana, saspiešana iekārtas, objekta iekšienē	31	28	2	4	0	0
62	Ievilkšana, saspiešana zem iekārtas vai cita objekta	21	28	0	3	1	0
63	Ievilkšana, saspiešana starp objektiem	97	107	6	4	1	2
64	Roku, kāju, pirkstu ievilkšana, saspiedums vai amputācija	48	71	8	5	0	1
70	Fiziskā vai garīgā spriedze, stress	101	179	1	2	0	0
71	Fiziskā spriedze muskuļu un skeleta sistēmā	99	175	0	2	0	0
73	Garīgā spriedze, stress vai šoks	0	3	0	0	0	0
79	Citi	2	1	1	0	0	0
80	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums	72	128	5	4	0	0
81	Dzīvnieku kodums	8	25	0	1	0	0
82	Kukaiņu kodums, dzēliens	2	3	0	0	0	0
83	Citu personu fiziskā iedarbība (piemēram, sitiens, grūdiens, žņaugšana)	58	91	3	3	0	0
89	Citi	4	9	2	0	0	0
99	Pārējie	12	15	2	2	1	2
	kopā	1916	2191	206	209	21	30

12.	Nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc ievainotajām ķermeņa daļām	2017	2018
	ievainotā ķermeņa daļa		
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	13	14
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	184	222
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	11	11
12	Sejas daļa	58	76
13	Acs (acis)	29	48
14	Auss (ausis)	1	2
15	Zobi	0	2
18	Galva, cietušas daudzas daļas	13	20
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	15	10
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	8	15
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	3	3
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	3	2
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	41	53
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	29	40
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	9	7
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	6	10
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	80	68

42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	8	7
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	23	13
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	3	2
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	5	3
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	20	30
51	Plecs un plecu locītava	69	72
52	Roka, ieskaitot elkoni	121	136
53	Plauksta	150	152
54	Rokas pirksts (pirksti)	402	425
55	Delnas locītava	31	37
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	4	11
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	13	9
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	40	67
61	Gūža un gūžas locītava	13	29
62	Kāja, ieskaitot celi	138	197
63	Potīte	112	121
64	Pēda	166	162
65	Kājas pirksts (pirksti)	41	36
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	7	7
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	12	16
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	6	11
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	5	8
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	13	24
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	11	13
	kopā	1916	2191

13.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	ievainojuma raksturs	2017	2018
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	19	20
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	190	210
011	Virspusēji ievainojumi	295	377
012	Atvērtas brūces	258	294
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	56	80
020	Kaulu lūzumi	190	209
021	Slēgti lūzumi	228	236
022	Atklāti lūzumi	71	63
029	Citi kaulu lūzumu veidi	10	12
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	93	125
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	2	5
032	Sastiepumi un izstiepumi	164	195
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	20	20
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	56	41
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	30	25
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	18	11
052	Iekšējie ievainojumi	12	12
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	5	6
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	11	8
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	15	26
062	Ķīmiskie apdegumi	6	23
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	3	3
070	Saindēšanās un infekcijas	0	2
071	Akūtas saindēšanās	2	5

072	Akūtas infekcijas	2	0
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	1	0
080	Slikšana un asfiksija (nosmakšana)	3	1
081	Asfiksija (nosmakšana)	1	1
089	Citi sūkšanas un asfiksijas veidi	0	1
091	Akūts dzirdes zudums	0	1
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	1	2
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	1
101	Karstuma un saules dūriens	0	1
111	Šoks pēc agresijas, vardarbības un draudiem	1	0
112	Traumatiskais šoks	0	1
120	Daudzi ievainojumi	10	14
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	143	160
	kopā	1916	2191

14.	Darba nespējas dienas saistībā ar darbā notikušu nelaimes gadījumu	2017	2018
	zaudēto dienu skaits	11050	12447

15.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar notikušo nelaimes gadījumu darbā	2017	2018
	pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, EUR	306102	376223
	zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, EUR	115043	17499
	sagrauto ēku un būvju vērtība, EUR	1483	50190

16.	Ierosinātie kriminālprocesi saistībā ar darbā notikušu nelaimes gadījumu	2017	2018
	kriminālprocesa skaits	19	23

2. pielikums

Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2018. gadā

1.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa RVDI	2017	2018
	Kurzemes RVDI	125	185
	Latgales RVDI	144	159
	Rīgas RVDI	720	824
	Vidzemes RVDI	247	284
	Zemgales RVDI	185	245
	kopā	1421	1697

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma (gados)	2017	2018
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	1
	no 25 līdz 34 gadiem	10	6
	no 35 līdz 44 gadiem	134	168
	no 45 līdz 54 gadiem	575	669
	no 55 līdz 64 gadiem	675	815
	virs 65 gadiem	27	38
	kopā	1421	1697

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2017	2018
	sievietes	938	1120
	vīrieši	483	577
	kopā	1421	1697

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām	2017	2018
1	VADĪTĀJI	30	45
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	3	11
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	11	18
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	14	13
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	2	3
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	151	145
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	9	9
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	84	69
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	36	39
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	11	22
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	1	1
2.6	Juridisko, sociālo un kultūraslietu vecākie speciālisti	10	5
3	SPECIĀLISTI	122	149
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	22	26

3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	50	53
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	44	57
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	6	13
4	KALPOTĀJI	75	89
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	6	3
4.2	Klientu apkalpotāji	25	14
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	32	56
4.4	Citi kalpotāji	12	16
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	240	271
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	102	114
5.2	Tirdzniecības darbinieki	72	82
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	60	66
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	6	9
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības, MEŽSAIMniecības UN ZIVSAIMniecības DARBINIEKI	23	22
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	19	18
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	4	4
7	KVALIFICĒTI STRĀDnieKI UN AMATnieKI	232	287
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	32	30
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	70	69
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	7	7
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	20	26
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	103	155
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	338	414
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	76	89
8.2	Montieri	13	15
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	249	310
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	210	274
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	71	93
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	20	27
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transpota strādnieki	94	101
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	7	18
9.6	Atkritumu savacēji un citu viekāršo profesiju strādnieki	18	35
10	NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU PROFESIJAS	0	1
10.3	Kareivji un zemessargi	0	1
	kopā	1421	1697

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veida (nozares)	2017	2018
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	67	93
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	52	67
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	15	24
03	Zivsaimniecība	0	2
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	16
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	15
09	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības	0	1
C	Apstrādes rūpniecība	292	368
10	Pārtikas produktu ražošana	82	104
11	Dzērienu ražošana	7	8
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	13	14
14	Apģērbu ražošana	30	38
15	Ādas un ādas izstrādājumu ražošana	0	2
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	51	83
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	3	3
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	6	9
19	Koksa un naftas pārstrādes produktu ražošana	1	0
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	2	4
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana	1	3
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	5	10
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	26	25
24	Metālu ražošana	4	3
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	20	20
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	1	1
27	Elektrisko iekārtu ražošana	6	6
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	2	3
29	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	4	4
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	5	3
31	Mēbeļu ražošana	10	10
32	Cita veida ražošana	6	5
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	7	10
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	19	23
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	19	23
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	18	16
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	9	7
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	3	3
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	6	5
39	Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi	0	1
F	Būvniecība	76	74
41	Ēku būvniecība	19	22
42	Inženierbūvniecība	38	33

43	Specializētie būvdarbi	19	19
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	180	193
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	9	10
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	32	43
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	139	140
H	Transports un uzglabāšana	261	334
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	184	230
50	Ūdens transports	11	5
51	Gaisa transports	1	2
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	45	70
53	Pasta un kurjeru darbība	20	27
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	46	58
55	Izmitināšana	3	13
56	Ēdināšanas pakalpojumi	43	45
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	9	9
58	Izdevējdarbība	2	2
61	Telekomunikācija	6	3
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	1	2
63	Informācijas pakalpojumi	0	2
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	7	10
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	5	7
66	Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības	2	3
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	22	26
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	22	26
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	12	11
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	2	1
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās	1	2
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	3	4
72	Zinātniskās pētniecības darbs	5	2
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	1	1
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	0	1
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	23	21
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	2	1
78	Darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	1	2
79	Ceļojumu biroju, tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistīti pasākumi	0	1
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	3	2
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	15	15
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	2	0
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	96	120
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	96	120
P	Izglītība	62	86
85	Izglītība	62	86

Q	Veselība un sociālā aprūpe	199	206
86	Veselības aizsardzība	166	171
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	29	30
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	4	5
R	Māksla, izklaide un atpūta	11	10
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	6	1
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	1	2
92	Azartspēles un derības	1	3
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	3	4
S	Citi pakalpojumi	17	22
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	3	1
95	Datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājsaimniecības piederumu remonts	0	2
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	14	19
U	Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība	0	1
99	Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība	0	1
	kopā	1421	1697

6.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits, kuru darbavietai nav pieprasīts DVHR, un pamatojums DVHR nepieprasīšanai (saskaņā ar MK 2006. gada 6. novembra noteikumu Nr. 908 "Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība" 16. punkta prasībām)	2017	2018
16.1.	Ja zināms, ka darba vieta, kurā pastāvējuši kaitīgie faktori, kas bijuši iespējamās arodslimības cēlonis, likvidēta	4	0
16.2.	Ja persona pēdējos divus gadus strādājusi darba vietā un profesijā, kas nav saistīta ar iespējamo arodslimību, un ir zināms, ka iepriekšējās darba vietas ir likvidētas	13	0
16.4.	Ja iespējamo arodslimību izraisījis darba vides faktors, kas ir tipisks profesijai un darba veidam, kurā persona strādā vai strādāja iespējamās arodslimības iegūšanas laikā	225	264
16.5.	Ja pēdējā pusgada laikā konstatēti arodslimību gadījumi pie tā paša darba devēja un tajā pašā profesijā vai darba veidā, kur nodarbināta persona, kuras iespējamā arodslimība tiek izmeklēta, un zināms, ka darba apstākļi, kas izraisījuši iespējamo arodslimību, bijuši līdzīgi	68	160
	kopā	310	424

7.	Arodslimību grupas un kods atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2017	2018
C00–D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	1	0
F00–F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	6	5
G00–G99	Nervu sistēmas slimības	727	928
H60–H95	Ausu un aizauss paugura slimības	8	3
I00–I99	Asinsrites slimības	29	23
J00–J99	Elpošanas sistēmas slimības	13	12
L00–L99	Ādas un zemādas audu slimības	4	7
M00–M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	441	529
R00–R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	7	2
S00–T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	185	188
	kopā	1421	1697

8.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupas	2017	2018
1	Slimības, ko izraisījušas ķīmiskās vielas	0	0
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	4	7
3	Slimības, ko izraisījusi substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	6	7
4	Infekciozas un parazitiskas slimības	0	0
5	Slimības, ko izraisījuši fizikāli aģenti	1411	1683
	kopā	1421	1697

9.	Arodslimību izraisītājfaktori pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem	2017	2018
1000000000	Ķīmiskie faktori (ķīmiskie savienojumi)	4	9
2000000000	Fizikālie faktori (fizikālie aģenti)	248	216
3000000000	Bioloģiskie faktori (bioloģiskie aģenti)	0	0
4000000000	Biomehāniskie faktori	1155	1462
5000000000	Psihosociālie faktori	7	5
6000000000	Rūpnieciskie faktori, materiāli un produkcija	7	5
	kopā	1421	1697

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2017	2018
	līdz 5 strādājošiem	69	66
	no 6 līdz 49 strādājošiem	240	298
	no 50 līdz 249 strādājošiem	328	391
	no 250 līdz 499 strādājošiem	229	264
	500 strādājošie un vairāk	555	678
	kopā	1421	1697

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides risku iedarbības ilguma (gados)	2017	2018
	līdz 5 gadiem	10	2
	no 6 līdz 10 gadiem	38	21
	no 11 līdz 15 gadiem	95	89
	no 16 līdz 20 gadiem	130	174
	no 21 līdz 30 gadiem	518	612
	no 31 līdz 35 gadiem	314	355
	no 36 līdz 40 gadiem	225	320
	ilgāk par 40 gadiem	91	124
	kopā	1421	1697

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža (gados)	2017	2018
	līdz 5 gadiem	15	14
	no 6 līdz 10 gadiem	18	24
	no 11 līdz 15 gadiem	43	50
	no 16 līdz 20 gadiem	80	111
	no 21 līdz 30 gadiem	304	355
	no 31 līdz 35 gadiem	247	284
	no 36 līdz 40 gadiem	258	292
	ilgāk par 40 gadiem	146	143
Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2017. un 2018. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots DVHR			
	kopā	1111	1273

13.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecībās)	2017	2018
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	965	1132
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	36	46
	Nestrādā	110	95
Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2017. un 2018. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots DVHR			
	kopā	1111	1273

14.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2017	2018
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	442/669	490/783
	Instruktāža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	1099/12	1252/21
	OVP ir/nav veiktas	971/140	1115/158
	Izsniegti IAL/nav izsniegti/IAL izsniegti, bet nav lietoti	1007/99/5	1135/131/7
Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2017. un 2018. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots DVHR			